

1921 оной
декабрийн 21-нээ
гарана

Эхэ найхан нютагаа эд хамта мандуулаа!

БУРЯАД УНЭН

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1996
МАЙН
17
Хабарай һүүл хара луу
һарыи 30
ПЯТНИЦА
гарагай 6
№92 (19432)
Газетын сэн
Хэлсээгэ.

Буряад Республикын Правительствода

ШЭНЭ ХУУЛИНУУДАЙ ПРОЕКТНУУДЫЕ ДУРАДХАБА

Буряад Республикын Правительствоын Президиумэй ээлжээтэ заседани боложо үнгэрбэ. Тус заседаниие Правительствоын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо **В. К. Агалов** хүтэлбэрилөө.

Түрүүлэн Буряад Республикын "Үүлтэртэ мал үсхэбэрилгэ тухай" асуудалаар "Бурятское" гэжэ гүрэнэй предпритиин директор **Я. Х. Левитин** элидхэбэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, "Үүлтэртэ мал үсхэбэрилгэ тухай" Буряад Республикын Хуулийн проект бэлдэгдэнхэй байба. Тус Хуулийн проект тухай элидхэлнэ тодорхойгоор хөөрөжэ үгэхэ зуураа "Үүлтэртэ мал үсхэбэрилгэ тухай" Хуули тон хэрэгтэй" гэнэн тобшолол хэбэ. Элидхэл тушаа республикын худөө ажахын ба эдөө хоолой министрэй орлогшо **В. Л. Гарматаров**, Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо **А. Д. Карнышев** болон бусад үгэ хэлэхэдэ, тус хуулийн проектэ зарим тэды хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдые оруулха хэрэгтэй гэжэ гэмдэглэһэн байна. Сэхыень хэлэбэл, республика доторнай үүлтэртэ мал үсхэбэрилхэ талаар худэлмэри һүүдэй үедэ тон бираггүйхэнөөр ябуулагдадаг болонхой гэжэ мэдэнхэди. Хаа хаанагүй, илангаяа худөө ажахыда мүнгэн һангай дугалдажа байха үедэ, үүлтэртэ худэлмэри һайнаар ябуулха арга хаанаһаа олдохо һэм даа. Харин мүнөө "Үүлтэртэ мал үсхэбэрилгэ тухай" Буряад Республикын Хуулиие Арадай Хуралай баталан абаһанай удаа энэ шухала хэрэг һайжаруулха арга олдохо байна бшуу.

Буряад Республикын Правительство "Үүлтэртэ мал үсхэбэрилгэ тухай" хуулийн проектэе һайшаагаад, Республикын Арадай Хуралда дамжуулан үгэхэ гэнэн шийдхэбэри лаба.

Буряад Республикын Эрдэм һуралсалай министрэй орлогшо **Е. Б. Раднаева** "Гүрэнэй эрдэм һуралсалай стандартын үндэһэн-региональна гол бодомжонуудые баталха тухай" асуудалаар элидхэл хэхэдэ, тус гол бодомжонууд республика дотор ажаһуудаг олон тоото арадуудай үхибүүдые түрэл хэлээ мэдэхээр хургаха зорилго табина гэжэ тэмдэглэбэ. "Эрдэм һуралсал тухай", "Хэлэнүүд тухай" Россин Федерациин болон Буряад Республикын Хуулинуудые бодотоор бээлүүлхэ хараа шэгэлэлтэй тус документ 1996-1997 онуудай һуралсалай жэлһээ һургуулинуудта хэрэглэгдэжэ, хүсэндөө орохо ёһотой гэнэн шийдхэбэри заседани дээрэ абтаба. Энэ хэрэгтэ гаргашалагдаха мүнгэнэй хэмжээн республикын 1997 оной бюджет баталхада хараалагдаха юм. Заседани дээрэ "Буряад Республикын минеральна болон түүхэй эдэй баазые һайжарууланай ашаар республикын бюджетэ оруулдаг мүнгэ зөөрние бүридхэлгын ба ашаглалгын гурим тухай" Буряад Республикын Правительствоын 1995 оной июниин 26-да баталһан тогтоолой дүүргэлтэ тухай асуудалаар Буряад Республикын Геологиин, ашагта малтамалнуудые ашаглаалгын талаар комитедэй түрүүлэгшэ **В. И. Бахтин** элидхэбэ.

1995 ондо геологическа бэдэрэлгын худэлмэридэ 16 миллиард түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдаһан һаа, 13 миллиард гаран түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Ашагта малтамалнуудые ашаглаха талаар предпритиинуудай һайнаар ажаллаһанай ашаар алта малталгын хэмжээн 3764 килограммаар дээшлэһэн байгаа. Гэбэнье 1995 ондо 5109 килограмм алта гүрэндэ үритэй байһан тула энэ ургалта ехэ гэжэ

тоолохын аргагүй.

Буряадай Геологиин ба ашагта малтамалнуудые ашаглаалгын талаар комитет предпритиинуудай худэлмэриие һайнаар хинажа байгаагүй гээд Правительствоын гэшүүд тэмдэглэбэ.

Удаань "Районно (городской) газетэнүүдые экономическа талаһаа дэмжэхэ тухай" Буряад Республикын Хуулийн проект тухай асуудалаар Буряад Республикын Хэлбэлэй болон мэдээсэлэй талаар комитедэй түрүүлэгшэ **А. А. Хантаев** элидхэбэ. Тэрэ районно газетэнүүдэй мүнөөнэй бираггүйхэн байдал тухай хэлээд, федеральна болон республиканска бюджетүүдһээ мүнгэ һомолхо хэрэгые хуулига болгохо ёһотойбди гэжэ онсолбо. Тус асуудалаар республикын Правительствоын Түрүүлэгшын орлогшо **А. Н. Жильцов**, финансын министр **Г. В. Шлыкова**, Арадай Хуралай комитедэй түрүүлэгшэ **Б. Ц. Семенов**, Правительствоын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо **В. К. Агалов** болон бусад үгэхэлэжэ, тус хуулийн проектэ зарим тэды хубилалтануудые оруулхые дурадхаа. "Районно (городской) газетэнүүдые экономическа талаар дэмжэхэ тухай" Хуулийн проектэе Правительствоын һайшаагаад, Арадай Хуралда дамжуулан үгэхэ гэнэн шийдхэбэри абтаба.

Тэрэнэй һүүлээр Буряад Республикын Гададын экономическа холбооний министр **В. А. Иванов** "Буряад Республикын экономико хүгжөөлгэдэ харийн гүрэнүүдһээ мүнгэ һомололгые урмашуулха тухай" Буряад Республикын Хуулийн проект тухай элидхэл хэбэ. Үнэхөөрөөшье, энэмнай тон шухала асуудал гээд онсолхо ёһотойбди. Тус асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Республикын Правительствоын Түрүүлэгшын орлогшо **А. Н. Жильцов**, Арадай Хуралай комитедэй түрүүлэгшэ **Б. Ц. Семенов**, Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо **А. Д. Карнышев**, Буряад Республикын промышленнигууд болон олзын хэрэг эрхилэгшэдэй холбооний харюусалгата худэлмэрилэгшэ **Г. М. Колчихин**, Республикын Правительствоын Түрүүлэгшын орлогшо **Л. П. Табалаев** болон бусад хабаадаба. Үгэ хэлэгшэд тус нэнэ хуулийн проектэ горитой нэмэлтэнүүдые оруулан байна. Жэшээлхэдэ, республикын экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ хабаададаг харийн гүрэнүүдэй фирмэнүүд ямар хамгаалалтагай байхаб, дэлхэйн хүгжэһи гүрэнүүдэй иимэрхүү хуулинууд соо ямар һайшаалтай дүй дуришлэабтааб, тус хуули нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудта ямар эрхэ олгоноб гэхэ мэтэ шухала зүйлнүүдые хуулийн проект соо оруулха, удаань республикын Арадай Хуралда дамжуулан үгэхэ гэжэ Правительствоын гэшүүд шийдхэбэ.

Республикын Правительствоын президиумэй заседани дээрэ "Буряад Республика доторхи гүрэнэй залуушуулай политика тухай" Буряад Республикын Хуулига хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдые оруулха тухай асуудалаар Буряад Республикын Залуушуулай хэрэгүүдэй, туризм ба спортын талаар комитедэй түрүүлэгшэ **С. В. Мантуров** элидхэбэ. Тус Хуулийн проектэе зүбшэн хэлсэлгын үедэ олон дутагдалнууд элирүүлэгдэжэ, Правительствоын заседани дээрэ дахинаа хаража үзэхэ, Арадай Хуралда эльгэхэгүй гэнэн шийдхэбэри абтаба.

Республикын Президиумэй заседани дээрэ бусаднье шухала асуудалнууд хаража үзэгдөө.

С. ОЧИРОВ.

Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшын

Захиралта

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ЮЭДЭХИ СЕССИ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

Буряад Республикын нэгэдэхи зарлалай Арадай Хуралай ээлжээтэ арбадахы сессиие 1996 оной шонийн 18-да Улаан-Үдэ хотодо зарлаха.
Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ
М. И. СЕМЕНОВ.

Улаан-Үдэ хото.
1996 оной майн 12.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ АРАДАЙ ХУРАЛАЙ АРБАДАХИ СЕССИИН ҮЗЭМЖЭДЭ ТАБИГДАХААР ЗАРААЛАГДАҢАН АСУУДАЛНУУД

"Буряад Республикын Конституционно Суглаан тухай" Буряад Республикын Хуули тухай (хоёрдохой уншалга).

"Буряад Республикын Нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн түлөөлхы зургаанай депутатай статус тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Бага олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдтэ налог тохолгын, тоо бүридхэлэй ба тоосоо хэлгын юрэнхылэгдэһэн гурим тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Эрлэсын мүнгэ зоори нэмээхын тула предпритиин финансын ноосэ буридуулхэ тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Буряад Республикын Гүрэнэй залуушуулай политика тухай" Буряад Республикын Хуулига хубилалтанууд болон нэмэлтэнүүдые оруулха тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Оршон тойронхи байгааһине хамгаалха тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Буряад Республикада Хуулийн проект зохёолгын ажал ябуулга тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Буряад Республикын Экономикога гададын инвестицинуудые элсүүлэн хабаадуулгые урмашуулха тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Библиотекин хэрэг тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Буряад Республикын 1997 оной республиканска бюджетые хаража үзөөд, баталха гурим тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Буряад Республикын Территориальна харгын жаса тухай" Буряад Республикын Хуулига хубилалтанууд болон нэмэлтэнүүдые оруулха тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Буряад Республикын Гүрэнэй шагналанууд тухай" Буряад Республикын Хуулига хубилалтанууд болон нэмэлтэнүүдые оруулха тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Буряад Республикадахи профсоюзнууд тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Буряад Республикын 1996 оной республиканска бюджет тухай" Буряад Республикын Хуулига хубилалтанууд болон нэмэлтэнүүдые оруулха тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

"Хүтэлбэрийн тогтоогдоһон гурим хазагайрууланай түлөө захиргаанай харюусалга тухай" Буряад Республикын Хуулига нэмэлтэнүүдые оруулха тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.
Бусад асуудалнууд.

ТЭМСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

ХУРАМХААН (Телефоноор абтаба). Аймагай өөрын хүтэлбэрийн захиргаанай дэргэдэ ой тайгада гараһан түймэртэй тэмсэхэ, тэрэниие унтрааха, сараха тусхай штаб байгуулагдаба. Тус штабые аймагай гүлваагай нэгэдэхи орлогшо **Б. К. Бородин** хүтэлбэрилнэ. Майн 15-най үдэр штабай ээлжээтэ зүблөөн боложо, аймаг дотор эхилһэн түймэрне саг соонь сараха, унтрааха асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Хэдэн хоногой урда тээ Гааргада, Гараһанай хада уулада гараһан галай аюултай 25 хүн эдэбхитэйгээр хабаадажа, унтраажа үрдһэн байна. Гааргын 40 гектар талмайн модон, байгааһин бусад баялигууд галай аюулда ороо.

Зэргын заповеднигэй Зүгдээри гэжэ газарта ехэ түймэр боложо эхилэбэ. Галай аюулда 300 гектарай модон дүрэлһэн байна. Түймэр саралгада 29 хүн хабаадалсана. Машина, техникэ биһишье һаа, үндэр хада хабсагай, намагуудай, хадын горхонуудай дундуур эдэ техникэнь хэрэглэгдэжэ шадахаар бэшэ юм. Тиймэһээ хүн зон түймэрэй болоһон газарта ябагаар ошохо баатай болоно. Мүнөө эндэ гараһан галай аюултай тэмсэхээ Эвенкинуудэй сомоной, аймагай харгы заһабарилгын участогай, уһалуурийн системын, ажахынүүд хоорондын ойн харуулай, Хурамхаанай, Дээдэ-Баргажанай ойн ажахынүүдэй бүхы худэлмэрилэгшэд хабаадууланхай. Ойдо дүжэрһэн түймэрне унтраахын тула машина, техникын хүрэмөөр газарнуудта оньһожоруулмал отряднууд байгуулагдаа. Галай аюултай тэмсэл үргэлжэлһөөр. Утаан, унтрааар бүрхөөгдэһэн агаараар далита онгосонуудай вертолётнуудай нийдэжэ, агаарһаа туһаламжа үзүүлхэнь хүндэ болонхой. Тиймэһээ эдэ онгосонууд нийдэжэ ерэхэ аргагүйдэнэ.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

Түнхэнэй ба Захаминай аймагуудта болоһон ойн түймэрэй галай аюулда орожо, һаһа барагшадай түрэлхидтэ, дүтын хунүүдтэ Буряад Республикын Президиент, Арадай Хурал болон Правительство гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Ойлгомжологты: ойн түймэрнүүд

Шинг нойтоной бага, сагай уларилай хуурай байханһаа, мүн марш харын тэн багһаа май харын түрүүшын арбан табан хоногой хугасаа болоотор шанга һалхинай бууһанһаа уламжалан, республикадамнай түймэрнүүд олоор хүжэрэн носоно. Май харын тэн багай мэдээгээр, 2600 гектар талмайда носохон 419 түймэр мүнөө үедэ унтараагдааг байна.

Бүхы шахуу түймэрнүүд хүнэйл гэмээр болоно гээд ойн ажахын мэргэжэлтэд тоолоно. Тиймэһээ эгээл энэ аюултай хаһага хүн зоной гунга ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха гээшэ тон шухала. Газетын корреспондент Галина ДАШЕЕВА Буряад Республикын ойн ажахын министр А. Д. ГОЛОУШКИНТАЙ уулзажа хөөрэлдэһэн байна.

ОЛОНОЙ ХҮСӨӨР ҺЭРГЫЛЭЭ, САРАЯ!

КОРР.: Алексей Дмитриевич, нимэ богонихон хугасаа соо эды олон түймэрэй хүжэрөөд байхада, министерствын зүгһөө нэмэлтэ ямар хэмжээнүүд абтана гэшэб?

А. Д.: Нэн түрүүн хүн зоной ой модон руу ошолгыг хөрөөбди.

Хэрбээ хэн нэгэнэй энэ хорюул ойлгонгүй, ой соогуур ябаа һаань, эгээл бага табан окладай зэргын яла тохогодо. Гэхэһээ гадна, түүдэг носогоо һаа, эгээл бага арбан окладай зэргын яла түлэхэ баатай болохо.

Нислэл хото шадараймнай байдал угаа орёо. Нэгэ тээ түймэр унтараахадамнай, нүгөө тээ гал дүлэгэн носод лэ байна. Илангаяа Заудинскын лесхозой мэдэлэй ой соо түймэр таһарнагүй. Шэнжэлээд тобиолол хэхэдэмнай, хуу хүнэй гэмээр. Зорюута носоно гэхэһээ ондоо тайлбари олодоггүй. Юуб гэбэл, дүрэнэн участогуудай модо хямдаар бөнүүлээд, худалдажа абажа һураһан зон бии.

Энэниие хараада абан, гусгаар захиралта һая гаргаабди. Дүрэнэн участоһаа модо худалдалгын сэнгыг галдагдаагүй модоной сэнһээ 5 дахин үлүү болгохо гэжэ шийдхэгдээ. Магад, олзотогшод нүггэжэ хамарһаа сохиулха абалма?

Нёдондо болоһон нэгэ ушар дурдаһуу. Прибайкалийн анмагай захиргаанай гулваа дүй дүрнэлгүй дээрһээ юм гү, залууданһаа гү—түймэртэ шатаһан участогуудай модо хүн зондо түлөөһэгүүдөөр үгэжэрхиһэн байгаа. Һүүлээрнь юун болоо гэжэ һананат? Энэ аймагтамнай түймэрнүүд хойно хойноһоо һубаряад таһараагүй һэн. Нонирхолтой ажаглалта бэшэ гү?

КОРР.: Ажахын хүтэлэрилэгшэ шийдхэбэри абахааа урид саанахи-наанахиень хуу харажал, бодожол үзэхэ зэргэтэй гэшэ ха...

ХАРИУ: Тиймэ ааб даа. Энэ асуудалай үшөө нүгөө талынь

абаад үзэе. Мүнөө ажалгүйдэлгэ хаа яагүй дэлгэрэнхэй. Түймэрэй носоходо, ошожо унтараалсаад, түлөөһэ мүнгыень абаад байха дуратай хүнүүд баһал олдохо. "Могойнэрээн—газаагаа, хүнэй эрээн—досоогоо" гэжэ мүнгөөр дутаһан-ядаһан заримашуул үймөө худхалаята сагыг өөрынгөөлашатуһада хэрэглэнэ ха юм. Нютаг нютагуудай захиргаануудыг хүтэлэрилэгшэд нимэ юумэн боложо магад гэжэ мэдэхэ ёһотой.

Ойлгууламжын хүдэлмэри тушаа онсолон тогтобол, Эрдэм һуралсалай министерствэтэй суг һургуулинуудай табадахи классуудта "Ой модон тухай" гэхэн сочинени бэшүүлнэбди. Иймэ конкурс жэл бүри сонсохогодог юм.

Республикын һургуулинуудта мүнөө 100 лесничество хүдэлнэ. Гурбан мянган шахуу һурагшад эндэ хабаадуулагдана. Жэшээлбэл, Зэдын лесхозой директор Т. А. Пашинская аймагай һургуулийн дэргэдэхи лесничествэнүүдтэй нягта холбоотой, олон лэ хүүгэдтэ өрөөдүйнгөө мэргэжэл шэлэхэдэнь туһалһан байха юм. Хүхын ба Хойто-Байгалай лесничествэнүүд тон эдэбхитэй.

КОРР.: Түймэрэй гэгтэ болоо һаань, үргэлжэдөө нэлэнкы носохогүйнь тула һэргылэмжын ямар хүдэлмэри ябуулнат?

А. Д.: Тусгаар гаргагданан зурууд ой соо хараһан байхат. Гэхэһээ гадна юрын зүргэ харгышыг түймэр сарахада туһа болодог юм. Отологдоһон участогуудай талмайһаа, гол горхонуудай эрьһээ эхилэн уттамжын түймэр табяа һаа, хоёр талаһаа соробхилон ерэнэн улаан аюулнай хүнэн унтарха жэшээтэй.

КОРР.: Ой модоной ажахынуудай материално-техническэ байдал ямар гэшэб?

А. Д.: Ури шэримнай аргагүй ехэ. Нёдондо энэ үедэ Забайкалийн авиабазын 16 вертолет харууһанай нийдэлгэ хэдэг байһан һаа, мүнөө

оройдоол 3 вертолет хүлһэлнэбди. Түлөөһынь һүүдэ үгэхэбди. Түймэрэй-химическэ 86 станци хүдэлнэ. Эдэ подразделениүүд онһон техникээр хилигаданхай, һуралсал гараһан кадрнуудтай юм.

Бүхы лесхозуудтай, лесничествэнүүдтэй й, харууһанай мэргэжэлтэдтэй радио-холбоотойбди. Юрэнхыдөө, министрэй кабинет соо түймэрэй боложо байһан газарһаа мэдээсэл сэхэ абажа, хэрэгтэй һаань, заабаринуудыг үгэжэ болоно.

КОРР.: Алексей Дмитриевич, тантай уулзаха аргын олдоһон хадань министерствын мүнөөдэрэй хүдэлмэрийн гол шэглэлнүүд тухай тобшо тэдыгээр хөөрөжэ үгыт...

А. Д.: Манай Байгал шадарай нотагта гал түймэр һэргылхэ, унтарааха гээшэ албанаймнай хүдэлмэрийн гол шэглэлнүүдэй гэгэниинь мүн. Модо тариха, отологдоһонийнь удаа анханайнь түхэлдэ оруулха эхи табиха гээшэ хоёрдохи шэглэлын болоно. Жэл бүри 16-18 мянган гектар талмайда һуулганабди. Тийхэдээ урданайхидал адляар бэшэ, харин эгээл бэхи, үржэл, үдэс һайтай модоной борбоосгойн үрэ хэрэглэнэбди. Эгээл нимэ үрһөөр бүхэли участогууд таригдаад, бүхы үрһэнэй 90 процентий эндэһээл абтадаг юм. Энэмнай хадаа Россия дотор эгээл һайн үрэ дүн мүн.

Модо бэлэдхэгшэдтэ участогуудыг таһалан үгэлгэ, ой модоёо шэнжэлээд, ойн ажахыг гуримшуулха хэмжээнүүдыг түсэблэлгэ хадаа гурбадахи шэглэл болоно. Энэ талаар ажалаа хүнэгдэхын, ой соохи хубилалтанууд тухай мэдэсэтэй байхын тула подразделени бүхэниие компьютернуудаар хангаха түсэбтэйбди. Удаадахи шэглэл гэбэл, кадрнуудтай хүдэлмэри болоно. Мүнөө республикын 37 ойн ажахыда 3,5 мянган хүн хүдэлнэ. Улаан-Үдын лесхозой бааза дээрэ Сибирийн болон Алас-Дурна зүгэй ойн ажахын

хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ институтай филиал эмхидхэгдэнхэй.

КОРР.: Модо бэлэдхэгшэдтэй харилсаантнай ямар гэшэб?

А. Д.: Эдэнэрнай юрэл модо отолоод байха бэшэ, модо харууһалха, һэргээхэ, түймэрһөө һэргылхэ талаар ооһэдын уялга, даабаринуудтай юм. Буряад Республикын Правительствын энэ жэлэй эхээр багалан абанан тогтоолой ёһоор, модо бэлэдхэгшэдтэ 1,5 миллион гектарай ой модоной ноосэ гүйсэддаамгаданхай. "Отологго хэхэ зуураа—харууһала" гэхэн эрилтэ табигдаа гэшэ.

Харууһанай отологгодо финскэ технологи үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхээр. Заншаалта технологийн хойноһоо хипалта мүн лэ шангадхагдаа. Гэхэһээ гадна модо бэлэдхэгшэд дээрэ дурсагданан институтай филиалда һуралсал гарадаг болонхой. Эдэ бүгэдэһөө уламжаан, модо бэлэдхэгшэдэй гэмээр түймэрэй болохо ушар гү, али бусад хазгайруулганууд дайрагдахаа болёо шахуу.

КОРР.: Засагай дээдын зургаанууд ойн ажахыда анхаралаа хэр хандуулна гэшэб?

А. Д.: Буряад Республикын Правительство, Арадай Хурал манай һалбарие али болохоор дэмжэхыг оролдодог. Ой модон тухай Россия Хуулийн абтаагүй байхада, Буряад Республикада

иймэ Хуули зохёон табигдаад, баталан абтаа һэн. Байгал шадарай ойнуудта модо ашагдаха талаар дүримүүд баталагданхай. Республикада гал түймэрэй аюулгүйгэ хангаха талаар ооһэдын дүримүүдтэйбди. Юрэнхыдөө, Россия дотор гансал манай эндэ ооһэдын нимэ дүримүүд абтанхай гэшэ.

КОРР.: Ингээд лэ бороо хурын оротор танай ударидадаг албанда халуун хаһа гудалдаад байна гэшэ. Олон жэлэй хатуужал гараһан тула туласалдажал гараха бээт...

А. Д.: Үнэниень хэлбэл, унтаха нойроо, эдихэ хоолоо мартадаг үемнай даа. Мүнөө олон ондоо тээ 30 гаран түймэр унтараагдажа байна. Захаамнай, Загарайн аймагуудта, Улаан-Үдэ шадарай ойнуудта, илангаяа олоор болоно. Хохидолто хойнолон тухайнь дууһаа ёһотойт...

Олон ушарта ами һананда аюултайшыг, тийхэ зуураа бага түлөөһэтэй энэ ажалда хүдэлгшэд одоол сэдхэлэй уряагаар оймдо гарадаг, харууһадаг, хамгаалдаг гэшэ.

Түгэсхэлдэнь республикын олонитэ зондо хандажа, ойн харуушадта али болохоор туһалхыень уряалха байнаб. Соһордомо энэ хаһада хүсэлөө, хүсээ нийлүүлэн элсүүлэгүүдэ аргагүй!

Уншагшадай бэшэгүүдһээ

МАГАД, ГАЗЕТЭ ТУҢАЛХА АА ГҮ?

Хаа-хаанагүй хулгай хэлгэ, хулиган ааша гаргалга үнгэрүү эхээр хүжэржэ байна. Энээн тухай олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд үдэр бүри дуулгажал байдаг. Һанаад үзэхэдэ, яаһан хүндэ саг ерээ юм? Ингэжэ уруугаа орожо байхадаа, сааншадаа ажабайдалнай ямараар хубижаа ошохо юм гэхэ мэтэ асуудалнууд манай һанаа эхэтэ зобооно.

Улаан-Үдэ хотогоо холо бэшэхэһээ манай Солдатска һуурин оршодог. Үдэлэлэн болоходо, газар гарахын аргагүй болоо агһаа. Үйлсэнүүдтэ нэгшыгэ гэрэл байхагүй, харанхы гэшэцэ, эгээл хулиган ааша гаргадаг хүйхэрнүүдэй зоргоороо ааналхада, дэмьрэлдэхэдэ, ехэл "гааруу" байха. Зүгөөр

үйлсэнүүдтэ журам сахигша милиционернүүд энээгүүрнай оройдоошыг харагдагшайл даа.

Тээмэндэ хулгайшад манай үйлсын хүршэ һууһан гурбан айлыг тоножорхёо. Үүдэнүүдыг эбдэхын хажуугаар, угайдхадаа, сонхонуудыемнай бутасохижо хаяад, хараһан юумэнүүдэ абаад, тэрьелнэһэн байбад. Нэгдэхэи айлһаа юун хулуугдааб гэхэдэ, ондатрай арһаар оёгдоһон гурбан малгай, хажуудань норко малгайнуудынь абалсаа. Тийхэдэ үнгэтэ телевизор,

магнитофон баһал хулгайшадтай гарта ороо. Хоёрдохи айлһаа норко малгай, үнгэтэ телевизор, магнитофон абанан байна.

Харин манай гэрһээ "Изумруд" телевизор, эрэ хүнэй нооһон пуловер, уһа дамжуулагч 30-аад метр сорго, тоһо, саахар гэхэмэтын эдээ хоолой зүйлнүүдыг абаад, арилһанан байбад.

Үглөөдэрынэ Заречнэ таһагай милицидэ дуулгажа, мэдүүлгэ бэшээбди. Зүгөөр олдохонь мэдэгдэнэгүй. Манай һуурида хулгай хэлгэ, хулиган ааша гаргалга үдэр бүри боложо байна.

Харин манай Заречнэ таһагай милицийн начальник Н. Багулов, Солдатска һууриной инспектор Б. Багуев гэгшэд эдэ үйлэ хэрэгүүд тухай һайн мэдэнэ, тээд эндэ хэзээ гурим журам шангадхаха юм? Али... дуран соогоо ааналалдажа байг лэ гэжэ һанадаг юм гү?

Хүндэтэ редакциянд! Бидэ, Солдатска һууринойхид, ехэл хүндэ байдалда байдаг зон гэшэбди. Эндэ телефонтой айл гэжэ үгы, үйлсэдэшыг автомат-телефон гэжэ байхагүй. Үбшэлбэл городруу ошожо, түргэн туһаламжын

машина дуудаһан. Аргатай һаа, эмнэлгын багахан пункт нээхэ байгаа ха юм. Һургуули, саад гэжэ байхагүй, үхибүүд аяар аэропорт ошожо һурана. Эндээ ори ганса нэгэ эдээ хоол наймаалдаг магазинтай һэмди. Һүүдэнь хажуудань зэргэлээд гоё хирпинсг гэр баригдажа, үдэр һүниггүй архи, тамхьяр наймаа хэгдэдэг болоо. Энэнь архиншадта ехэл һайн юумэн боложо үгөө даа. Хулиган ааша гаргалга эндэһээ эхнээ абана бшуу. Милицийн хүдэлмэрилэгшэдэй анхараагүйдэ, магад, газетынхид туһалхааа гү гэжэ һанахадаа, тандаа энэ бэшэг эльгээбэбди.

А. ДОРЖИЕВ, А. ИСАКОВ, ажалай ветеранууд.

"Хабарай үдэр жэлье тэжээдэг" гэжэ урданһаа хойшо таряаша зоной хэлэдэг үгэнүүдэй гол удха шанарые ойлгожо ядахаар бэшэ ааб даа. Газарай хүрһэнэй гэдэжэ эхилхэнээ захалаад лэ таряалан, сабшалан, бэлшээри дээрээ ехэ юумэ хэжэ үрдээ, тэндээ үтэгжүүлгэ хайса оруулаа, уһалаа, хүрһэнэй дээрэхиие һайжаруулха хүдэлмэри үдэр бүхэндэ хээл һаа, эдэ бүгэдэ үндэр ургасаар харюулагдаха, жэл соо хүн зоной, адууһа малай эдихэ

түлишэ тоһон дутамаг, үнэтэй гээд, ажахынууд сабшалангай хүрһэнэй дээрэхиие зөөлөрүүлхэ, хүбхэн, муу ногооонь үгы хэхээр борнойло, дискэ, культиватор ябуулха хүдэлмэри оройдоошье хэнэгүй. Энээн дээрэһээ шэмэтэй хайн хүсы үбһэнэй, хяг ногооной яһала һайнаар ургадаг газарнуудай ургаса жэл бүхэндэ муудажал байһаар.

Иимэ юумэнэй боложо байхада хайшан гэхэ, юу хэхэ гээшэб?

болохо ха юм. Жэшээн, республика соо ашаглагдахаяа болижо орхигдоһон, үрмэдэһэ, халаахайһаа ондоо юунэйшье ургадаггүй газар жэл бүри ехэ боложо байнхай. Харин хэдэн жэлэй саана энэ газарһаа заа-зууханшье һаа, таряан, малай тэжээл абтадаг байгаа. Саашадаа энэ газарай огтолон хаягдахагүйнь тула тэдэниие залууг болгоо, ногоо таряа һаа, мал бэлшэжэ продукци үгэхэ бэлэй. Гэбэшье энээндэ ногооной

Газар һайжаруулха хоёр һара

САБШАЛАНДАА

ЯНАЛАА

ТАБИЯЛ

юумэн хүсэд хүрэхөөр абтаха байна.

Энээн дээрэһээл урдань республика соо жэл бүхэндэ хабартаа газарай үржэл дээшлүүлхэ, уһалха, хүрһэнэй дээрэхиие һайжаруулха габшагай хүдэлмэрин хоёр һара сонсохгодог байгаа. Энэ үе соо олонхи ажахынуудта яһала ехэшье юумэн хэгдэдэг хэн.

Байгша ондо Буряад Республикын Правительствын шийдхэбэрээр апрелин 1-һээ июниин 1 болотор тиимэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулха хоёр һара сонсохгодонхой.

Тиимэһээ хабарай тарилгатай хамта ажахынууд эдэ үдэрнүүдтэ сабшалан, бэлшээри дээрээ баһал ехэхэн хүдэлмэри хэхэ болон. Тэрэ мүртөө энэ сонсохгодонхо хоёр һарын түрүүлшье һара дүүрэхэбэ.

Хэр угһаа хойшо манай республикада адууһа малай гол тэжээл - үбһэн сабшалан дээрэһээл абтадаг байгаа. Тэрэһээл жэлэй ехэхэн сагта зун-намарай хаһада хамтын, үмсын ажахынуудай мал бэлшээридэ ябажа гарадаг шуу. Мүнөөшье мал ажалай продуктуудай үнэ сэнгые хямдаруулхын тула тэжээлдэнь үнэтэй таряа талханай зүйл, элдэб шэмэтэ тэжээлшье шадаал һаа, багаар эдюулдэг болохо зорилгын табигдажа байхада, энэ талаар найдаха юумэн сабшалан, бэлшээрил болон. Энэмнай газараа үмсын болгожо абан ажахынуудта бүришье шухала удха шанартай.

Тээд һүүлэй хэдэн жэлдэ сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хүдэлмэрин хэгдэхээ болишоходо, республика соо сабшалангай ургаса гектарай оройдоол 6-8 центнер хүрэтэрөө доошолоо.

Үнэндөө, газараа үмсын болгожо абан фермерскэ, таряашадай ажахынууд, кооперативууд тэрэнэйнгээ ургасынь дээшлүүлхын тула өөһэдһөөн дулдыдаха бүхы юумэ хэхэ, оролдохо ёһотой гэжэ һанаһаар. Тээд тиимэ юумэн харагданагүй. Сабшалан дээрэ паг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ жэл бүри бага гаргадаг боложо байна. Уһалууриин газаршье ёһоор уһалагдахаяа болишоо. Трактор, машинануудай

Манай ханахада, юунэйшье боложо байгаа һаань, али аргынь оложо, сабшалан дээрэ хүсы үбһэнэй, доннигой үрһэ тариха, ногоонойнь ургасые үдхэн болгохо, үбһэнэй шанарые һайжаруулха хэмжээ абаха шухала. Тэрэһээл ажахынууд баһал али аргаар тэндээ шэбхэ хайса оруулха ёһотой. Мүнөө хүдөөгэй ямаршье ажахыда шэбхэ яһала элбэг ха юм. Минеральна үтэгжүүлгын үнэтэй, тэрэниие ехээр абахын аргагүй байхада, энэл ехэхэн удха шанартай. Урдань трактор, машинын үгы сагта айлууд шэбхээ мөрөөр, сараар зөөжэ, жэл бүхэндэ ехэхэн газараа үтэг болгодог байгаа бшуу. Тэрэһээл ашаар гэндэһээ хэдэн жэлдэ тогтууритай хайн ургаса абтадаг һааб даа.

Уһалуури тухай хэдэн үгэ. Баһал эндэ мүнөөдэрэй дутагдалнуудые дурдаха болонбди. Элдэб бүлүүр станци, түхээрэлгэнүүдые хүдэлгэжэ, урдань зарим түрүү ажахынууд гансашье уһалууриин хубаг ханабуудые зубһаһан сабшалангые бэшэ, хуурай добо газарнуудышье хайса уһалдаг хэн. Мүнөө добо газарһаа байха, уһалууриин сабшалангууд ёһоор ундауулагдаһагүй. Энээнэй хажуугаар тэндээ үтэгжүүлгэ ёһоор оруулагдай байхадань, гансахан уһалгалгаар баһал ехэ ургасын абтахагүйнь элитэ.

Даб дээрэ ногооной һаял гаража байхада, сабшалан дээгүүрхи модо, шулуу, шорой шохойнь сэбэрлэхэ, түүжэ хаяха хэрэгтэй. Тэрэһээл ургаса баһал бага бэшээр дулдыдаха байна. Гадна ехэ орой болгонгүйгөөр үхэр, хониды сабшалан дээрэһээ гаргажа, посхоодын хааха гэжэ оролдохо болон. Хожом болотор малай бэлшэһэн сабшалан дээрэһээ мүртэй ехэ үбһэн абтахагүй.

Сабшалан, бэлшээриие үндэһөөрнь һайжаруулха болоо һаа, мүнөө сагта гаргашань диелэхээр бэшэ ехэ байха ааб даа. Тиигэбэшье аргынь оложо, ажахы бүхэндэ жэлдээ 10-20 гектарташье газар үндэһөөрнь һайжаруулха хүдэлмэри хэбэл, муу сабшалангай эсэстэ ургаса үгэдэг боложол байха бшуу. Тиигэжэ хаягдаһан, аша үрэгүй хэбтэдэг газар баг

үрһэн горитой хэрэгтэй. Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институтай селекционернууд үнинһөө хойшо олон жэлэй ногооной яһала хайн сортнуудые бии болгоһон. Тусхайлбал, костёр безостый ногооной - "Бэлэг", хяг ногооной - "Хүтэл", хүсы үбһэнэй - "Туяана" гэхэ мэтэ. Тээд һүүлэй үедэ үнөөхил мүнгэнэй хашаһан хаһанһаа боложо, ажахынууд шэнэ сортын ногооной үрһэ ёһоор худалдажа абанагүй. Мүн энэһээл уламжалан, олон жэлэй ногооной шэнэ сортын үрһэ ургуулха, дэлгэрүүлхэ селекционно хүдэлмэри зогсоогдохо туйлдаа хүрөө.

Хүдөөгэй ажахынууд экономическа талаараа ходо иимэ хүндэ байдалда байхагүй, бага-багаар хүл дээрээ хэзээшье гараха юм ааб даа. Тиимэһээ юунэйшье боложо байбал, нэн түрүүн газараа, тэрэ тоодо сабшалан, бэлшээриие огтолон һалгаахагүйн тула оролдохо шухала. Түрүүлшын эхэлхэндэ эндэ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэрэгтэй. Илангаяа сабшалан, бэлшээри дээрэ адууһа мал зүбөөр бэлшэжэ асуудалые шийдхэхэ саг ерээ. Малай ямаршье эмхи гуримгүйгөөр адуулагдадаг дээрэһээл сабшалангай ногооной ургасын 40-50 процентнь хосорно. Жэшээн, хабартаа уһалагдадаг газарта мал олоороо ябахадаа, хүсэд гараагүй ногооонь үндэһэтэйн таһалжа, гэшэжэ һалгаана бшуу.

Манай ханахада, хүдөөгэй ажахынуудта малай нилээд үсөөн болоод байхада, хайн ургасатай сабшалангые хорёолож, тэндэ малай зоргондоо ябахынь болуулха, бэлшээрин зарим газарые амаруулха, һэлгүүлжэ мал адууһа гэхэ мэтэ аргануудые хэрэглэхэ байгаа. Эгээл эндэ сабшаланшад гэхэ гү, али луговодуудай ажалда анхарал хандуулха, энэ талаар урданай хайн дүй дүршэлүүдые һэргээхэ саг ерээ гэжэ һанаһаар. Тэрэгүйдэнь газараа огтолон хаяха, һалгаахамнай холо бэшэ.

П. СОБОЛЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институтай лабораторие даарша.

Яруунаһаа мэдээсэнэ:

**ҮҮЛТЭРЬИЕНЬ
ҺАЙЖАРУУЛХА
АРГАГҮЙДЭХЭДӨӨ**

Һүүлэй жэлүүдтэ хүдөөгэй ажахынуудай экономика үндэһэ һууриин, эмхидхэлэй, али бүхы хангалгын хубилгадһан дээрэһээ үйлдбэрин харилсаан, мүнгэ зөөринишье асуудал урдынхиһаа тад ондоо болохой гээшэ ааб даа.

Жэшээн, урдань аймагай ажахынуудай эмэ малые искусственна аргаар үржүүлхэ, энээндэ мүнгэ гаргаха тухай хөөрөлдөөн ехэ гарадаггүй байгаа. Тэрэнэй бүхы гаргашые гүрэн даажа абтадаг һаабза.

Мүнөө тиимэ юумэн үгы. Энээн дээрэһээ ажахынуудай үнээд, эхэ хонид искусственнаар үржүүлэгдэхээ болёо. Пунктнуудын хаагдаһаар үнинэй. Тэрэһээл байтагай малай үүлтэр һайжаруулха талаар аймаг соогоо яһала ашатай тухатай юумэ бүтээжэ байһан ажахынууд хоорондын племпредприятия (начальнигынь В. И. Шобокшипов) хаагдаха баагай болоо хэн. Хабар-зунай сагта хүрэгүүд соогоо бухануудые табижа, миинтээр түл түрээс абтадаг болохоёо бодоходоо, ажахынуудай зоовет-мэргэжэлтэд хэр урагшатай хүдэлөө хаб? Үнэндөө, малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэрин орхигдоһоходо, тэдэнэй ашаг шэмэ хараа байса доошоложо эхилээ. Энэнь ганса хамтын ажахынуудта үзэгдэнэ бэшэ. Мүн Нарһата тосхой олон айлуудые үмсынгөө үнээдые искусственна аргаар үржүүлдэг байһан, тэрэнэй ашаар томо хайн, шүүһэ шэмэ ехэтэй мал баридаг һааб даа.

Харин иимэ болоод байхадань, ажахынуудай, зонойшье гуйлтаар мүнөө аймагай племпредприятия ажалаа дахин ябуулжа эхилбэ. Энээндэнь олон зон баяртай.

Хаяхан тус племпредприятия Тамбовско областһоо хайн үүлтэрэй бухын үрэ асаржа, дабдээрэ Нарһата тосхой айлуудай үнээдые үржүүлжэ байнхай. Хэрбээ мүнөө һү багатай тулоурхан үнээдээ үүлтэртэ бухын үрөөр үржүүлбэл, ойрын жэлүүдтэ үнээн бүриһөө жэлдээ 4000-5000 килограмм һү абтадаг болохо аргатай. Племпредприятиин жасада мүнгээ түлоод, техник-үржүүлэгшэ Р. С. Михайловада хандахадань, тэрэ дүршэлтэй мэргэжэлтэ зоной захяе хэзээдэшье дүүргэхээр бэлэн байдаг. Үнээн бүхэниие искусственна аргаар үржүүлхэдэ, 50 мянган түхэриг мүнгэ түлэхэ хэрэгтэй. Энэнь эсэстэ хэзээшье аша үрээ харюулхал ха юм.

**ЗОНИИЕ ХАНГАХА
ЗОРИЛГОТОЙГООР**

Нарһата тосхондо, тэрэниие тойроод байһан ажахынуудые хангадаг совхозрабкоопой пайцигуудай хамтын тоосоото суглаан һаяшаг үнгэргэгдэбэ. Эндэ 120 зон хүдэлдэг юм. Худалдаа наймаанай - 21 байра, амтатай зүйлүүдые буйлууддаг кондитерска 2 цех, пекарни, столово гэхэ мэтэ эндэ бии. Яһалашье мүнөөнэй сагай байдалаар энэ эмхиин правлени муу бэшээр хүдэлөө гэхээр.

Мүнгэ таһа оложо, ашаанай 3 шэнэ автомашина худалдажа абаа. Ушоо уһа шэрэдэг, хилээмэ зөөдэг тусхай автомашинатай болоо һаа, энээндэ хажуу тээшэнь гарадаг гарза гаргаша нилээд хороохо хэн. Нарһата тосхондо хилээмэнь шэнэ пекарниин байра бариха тухай хөөрөлдөөн болоһоор үнинэй. Тиимэһээ мүнөө байһан багахан пекарниа яһала бараг хүдэлгэжэ, хилээмэ баригшад эндэхи арбаад тосхойной зоние хангана. Һара бүхэндэ 35-40 тонно талхаар хилээмэ барижа, 100-110 мянган түхэригэй продукци үйлдбэрилээ.

Наймаанайнай газарта хүнүүдэй худалдажа абаха юумэн яһала бии. Харин зоной хармаан соо "һаршаганаха юумэнэй" хэр байһанһаа дулдыдаха ааб даа. Салин түлбэрин, гэдхэмжын саг соогоо үгтөөд, зоной мүнгэтэй байбал, тэдэнэй эритые хүсэд хангаха аргатайбди, - гээд правлениин түрүүлэгшээр һаяшаг һунгадһан Л. Д. Кузнецова хөөрэнэ.

Э. БУДАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

**Зуһаландаа газарай эдээ
ургуулагшадта**

ХАЛУУН ХАҺА

Май һарада нэмэл далангууд дээрэ овоц тарилга түлэг дуидаа байдаг. Газарай хүрһэнэй хайса гэдэжэ, дулаасананай һүүлээр, май һарын тэнгээр гү, али хоёрдохы хахадта далангуудта шэбхэ, компост оруулаад, хайса һондэжэ, худхалат.

Энэ үедэ капустаын, үгэрсын, помидорой, кабачкинуудай рассадые, мүн бусадшые дулаанда дуратай культурануудые далангууд дээрэ таридат. Тарихада тааруу сагые мододой хүгжэлтын үе шатаар тухайлжа болохо юм. Клён модондой, хуһанай гүлгэлхэдэ, свёкло таридат, уляһанай сэсэглэбэл, морхооб тарихада тааруу. Мойһондой сэсэглэмсээр, хартаабхаяа таригты.

Һаял тарихан овоцнуудаа

зүбөөр, таарамжатай сагта уһалхань шухала удхатай. Үдэринь наранда уһаяа табижа, халаагаад, үдэшэниинь уһалхада хайн байдаг. Нонгыные - 5 үдэр соо нэгэ удаа, үгэрсые - 3 үдэр соо нэгэ дахин уһалдаг. Реные - 5-7 үдэр болоод, бусад овоцнуудые 7-12 үдэр соо нэгэ дахин уһалхада таатай. Газарай хүрһэнэй хэр зэргэ хатаад байһые элирүүлхын тула шорой гарта адхаад үзэхэ юм.

Дулаан теплицэнүүдтэ үгэрсын болон помидорнуудай хойноһоо харууһалга үргэлжэлнэ. Капустынгаа рассадые дулаан парниһаа гаргашанай удаа сүлөө газарта үгэрсээ һуулгаха саг ерээ.

"Сибирский сад" һонинһоо абтаба.

Манай "Вперед" газетын байгуулагданаар 60 жэлэй ой гүйсэбэ.

Энэ хугасаа соо олон үеын журналистнууд газетын хуудануудта бэлиг шадабаряа гэршлэн харуулаа. Хүдөө болон хүдэлмэришэн бэшэгшэд нотаг нотагуудай байдал тухай мэдээсэжэ, олонитэ уншагшадые саг үргэлжэ хонирхуулаа. Энэ хугасаа соо олон редактор хүдэлхэн байна. Жэшээлбэл, Василий Будажапов илангаяа олон жэлдэ редакцие хүтэлбэрилөө. Журналистнууд Сергей Гуров, Любовь Вильмова, бусадшые хурса хурдан гуурһаараа аймагай уншагшадта мэдээжэ болохоор үнинэй юм.

Нотагай хүн зон газетээ олоор захидаг заншалтай. Илангаяа дэлгүүрэй харилсаанай үе сагта түбэй

"Вперед" газетын 60 жэлэй ой

ҮНЭНШЭМЭ ЗҮБӨӨР ХАРУУЛДАГ

хэблэдэ үнэ сэнгэй дээшлээд байхада, "Вперед" газетэдээн түрүүн захил хэнэ, түрэл газетэдээ найдана. Юуб гэбэл, Росси дотој республикадамнай, аймагта боложо байһан үйлэ ушарнууд тухай хуудануудтань үнэншэмэ зүбөөр бэшэгдэнэ ха юм.

Манай газетын мүнөө үеын коллектив урда үеын һайн һайхан заншалнуудые үргэлжэлүүлхээр. Нютагай түүхээр, хизаар ороноо шэнжэлгын асуудалнуудаар хонирхоо һаа, хуудануудыень иража үзөөрэйт, һанаһандаа таарама материалнуудые заагагүй олохот. Дэлгүүрэй үедэ

промышленна предприятинууд, хүдөө ажахы ямар байдалда бэ, ямар арга замаар шахардуу хүндэ байдалһаа гарахые хүсэнэб—хуу олохот.

Һонинииемнай барлан гаргадаг типографиин хүдэлмэрилэгшэдтэ баяр хүргэмоор. Ажалай ветеран Г.А. Прозороваһа онсолон нэрлэмээр, энэ хүн тухай тобшохоноор хөөрэмөөр юм. Галина Алексеевна 1932 ондо түрэнхэн намтартай. Хорин һаһагайдаа Казахстан руу шэнэ газар элдүүлхээр зорёо һэн. Тэндээ типографиин дэргэдэхи гурбан һарын курсада һураа, наборщигой мэргэжэлтэй болоо.

Байн-байн дүршэлтэй

болоходоо, хэблэгшын мэргэжэл шудалаа. Гар ажалтай тула одоол эсэгдэдэг һэн. Теэд хэзээдэшые урагшаа һанаатайгаар, урматайгаар ажаллаал даа. Эсэһэн бариһанаа мартаад, сэнгэлзэн, хүхилгэнөөшые алдадаггүй һэн. Тэндээ хэдэн жэл хүдэлхэнэй удаа гэр бүлын байдалаар Г. А. Прозорова Буряад орондос бусажа ерэе.

Загарай һууринда түбхинэжэ, типографида ажалда ороһон юм. Газетын редактораар Н. В. Ключерев ажаллажа байгаа. Цехэй коллектив багахан, хоорондоо ехэ эбтэй эетэй, хуу залуунууд бэлэй. Ажал ехэ, гэхэ зуура салин хүлхэн бага һэн. Теэд

байлалдаа голхоржо, гомдожо байһанаа тэрэ үеын зон һанадаггүй.

Типографида удаан ажаллаһан бэрхэ хүдэлмэрилэгшэ "Социалис мүрысөөндэ илагша" гэнэн тэмдэгээр, Хүндэлэлэй грамотануудаар оло дахин шагнагдаһан юм.

Г.А.Прозорова арбан гурбан жэлэй саана һанаһангаа амаралтада гараа һэн. Теэд гараа хабсараад, гэртэ һууха дурагүй, мүнөө болотор ажаллаһаар. Газетэдэ захил хэгшэдые урмашуулан баясууддаг найдамтай н ү х э р т ө ө — Г а л и н а Алексеевнада ажабайдалдань бүхы һайн һайхание хүсэхэ дуран хүрэнэ.

"Вперед" газетын журналистнууд. Загарайн аймаг.

ОДОН ШЭНГИ ЯЛАС ГЭЭД...

(Д. Д. Банзаровай түрэнхөр 70 жэлэй ойн баярай дурасхаалга)

АЖАЛ хүниек алдаршуулдаг, сэдхэл зүрхыень баяжуулдаг гэлсэдэгбди. Арад зонойнгоо аша туһада эсшэ сусаһагүйгөөр оролдоһон, олоной байдал һайжаруула хэрэгтэ хам оролдоһон, түрэл нотагтаа түрүү зэргэтэй, Хяагтынгаа аймагта, мүн Буряад орондоо мэдээжэ байһан бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ, эмхидхэгшэ алдартай хүнүүдэй нэгэн болохо Доржо Доржиевич Банзаров эдэ үдэрүүдтэ 70 һаһа хүрэхэ һэн.

Эрилтэ ехэтэй хүтэлбэрилэгшэ, энэрхы һайхан сэдхэлтэй эсэгэ, аха Доржо Доржиевичай одон шэнгээр ялас гээд үнгэрһэн һанаһан (оройдоол 52 хүрэнһиний халагламаар) үйлэ хэрэгүүдээр ехэ баян байгаа. Тэрэнэй намтар эхэ эсэгынь буянһаа үндэһэтэй, амжалта түгэс ажалһаа эхитэй, дүрбэн тэгшэ бэлигһэнь сагаан харгытай байһан юм.

УУГАН ХҮБҮҮН

1900 ондо Хүдэрийн аймагай Дунгын-Адаг гэжэ нотагта түрэнхэн Доржо Николаевич эсэгынгээ, Дарима Бадамажаповна эхынгээ эгээл түрүүшын үри, нэрыень нэрлүүлхэ хүбүүн Насаг-Доржо алтан дэлхэйн хүрһэн дээрэ унажа, эрэ хүн түрэнхөнө огсом дуугаараа мэдүүлэ бэлэй. 1926 оной февральин 15-да түрэнхэн Насаг-Доржо дүрбэн дүүнэрээ (хоёр хүбүү, хоёр басага) хойноһоо дахуула бурханай үгэһэн табисууртай байгаа.

"Хүн болохо баһаһаа" гэнэн урданай эсээн мэргэн үгэнүүдтэ түлсэһэн, эхэ эсэгынгээ һангин һургаалаар бүри зааханһаа ажалай амта танижа, залууһаа Хүдэрийнгоо совхоздо хүдэлжэ эхилһэн юм.

ДАЙНАЙ хатуу шэрүүн жэлнүүд эхилжэ, Доржо эсэгын 1943 ондо албанда татагдаа һэн. "Шэтэ хотын 74-дэхи развед дээрэ бидение сургуулаад, баруун тээшэ ябуулба",—гээд бэшэг соо абхуула гэжэ эжымнай ходо хөөрэдэг байгаа. Удангүй повесткэ ерэхэдэ, "һураггүй үгы болоо" гэжэ бэшээтэй байгаа һэн" гэжэ "Буряад үнэн" газетэдэ үнинэй хүдэлдэг Екатерина басаганиинь, эсэгэ тухайгаа хөөрөө бэлэй.

"1942 ондо Дунгын-Адагта Гарма, Насаг-Доржо, Дулгаржап үбһэ сабшаа һэн. Насаг-Доржо ехэ хүхюүтэй, шогтой, хүниек ходо энеэлгэдэг һэн. Бидэ, басагад Насаг-Доржоодо үнэе абхуула гэжэ оролдоһоо һэмди, юуб гэхэдэ гарын ехэ хүнгэн байгаа. Удангүй 1926 онойхиды албанда дуудаһадань, Насаг-Доржо Дондог Данжуров хоёрые 5-6 шарга морёор Зүүн-Адаг, Баруун-Адагаар айлаар ябуулжа зугаалуула бэлэйбди. Дайнай һүүлдэ суг ажаллаабди: би бүхы һанаараа һаалиһан ябааб, Лениний ордендо хүртөөб. Хүниек ехэ урмашуулжа шададаг хүн һэн",— гэжэ сууга һаалиһан ябаһан Дари Намитовна Очиртарова хөөрөө һэн.

1943 ондо оройдоол 17-той байһан Насаг-Доржо хүбүүниинь эсэгынгээ дайшалхы габыае үргэлжэлүүлхэе холын фронт эльгээгдэ һэн. Нютагайнгаа хүбүүдтэй—Д. Д. Данжуров, Ц. Ц. Анданов, М. Н. Лоскутников, Е. П. Шангина гэгшэдтэй хамта Хилган, Харбин, Сан-Шилину, Цинжоу, Мүкдэн, Порт-Артур, Туляу, Дон-Шахэ гэнэн газарнуудаар дайшалхы замаа үргэлжэлүүлжэ, Эхэ ороноо хамгаалха гэнэн һангин уялгана дүүргэе һэн.

1950 ондо албанһаа Доржо ерээд, жолооһоноор ажаллаа. Тэрэ үедэ колхозой түрүүлэгшээр байһан Даржап Цагадаев ажалша бэрхэ залуу хүбүүе дэмжэһэн, үргэһэн юм. Эдэбхи үүсхэлтэй һэн тула түрүүн Ждановай нэрэмжэтэ колхозой правленийн түрүүлэгшын орлогшоор, удаань 1952 онһоо Лениний нэрэмжэтэ колхозойнгоо түрүүлэгшээр хүдэлхэдөө, эрилтэ ехэтэй, харюусалгана һайн мэдэрдэг, зоһниек хүтэлбэрилхэ онсо арга шадабаритай ударидаһа байһанаа гэршлээ һэн.

"Би 1952 ондо Алтай ерэхэдэмни, Ждановай нэрэмжэтэ колхоз—баян, миллионер (2 миллион 700 мянган олзо оршотой) байгаа: ашаанай 14 машинатай. 1 хүнгэн машинатай, мал олон, ургаса һайн гарадаг һэн.

Тэрэ үеын ажалшад ехэ эдэбхитэй, бэрхэ байгаа, харин түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлхэн Доржо Доржиевич өөрөө ехэ ажалша, Банзаровтанай гэр бүлэнь булта бэрхшүүл, үдэр, һүни гэжэ мэдэнгүй ажалладаг һэн. Өөрөө түргэн мэргэн, ябуудтаа хамаг юумэ хээд гарадаг, хэхэдэшые, хэлэхэдэшые бэрхэ: улаан хэлэтые урдаа оруулхагүй, аймшагтай бэрхэ хүн һэн даа. Агнаха ехэ дуратай бэлэй. Хүн зоной тала харадаг байгаа. Дайнда һаһа бараһан дайшалхы нүхэдэйнгоо дурасхаалы мүнхэлэн, нютагтаа хүшөө бодхоолгоо һэн. Тодорхойбол, Алтайн сельсоветэй бүридхэлөөр 86 хүн һаһа бараһан байгаа, 51 хүн бусажа ерэе. Дайнай һүүлээр нэгэшые хүн гэдэһээ үдэжэ ябаагүй даа",—гэжэ урдань профкомой түрүүлэгшээр хүдэлхэн, Георгий Будажапович Филишлов омогорхон хөөрөө һэн. Тийгээд: "Жаргала басаганиинь эсэгэдээ адли шамдагай, шуран. Мүнөөшые болотороо Насаг-Доржоёо хаража, һанажа зүүдэлдэгби",—гэжэ уяран байжа нэмээ бэлэй.

АЛТАЙ ҺАЙХАН НЮТАГТАА

1960 ондо Хүдэрийн совхозой ниилэхэдэ, түрүүн 3-дахи отделение эрхилэгшээр Доржо Доржиевич томилогдоо һэн. Удангүй жэл болоод, урагшаа һанаатай хүтэлбэрилэгшэ Хүдэрийн совхозой директорээр томилогдоод, һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө "РСФСР-эй хүдөө ажахын социалис мүрысөөнэй отличник" гэнэн тэмдэгээр шагнагдаа. Һүүлдэнь 1967 ондо областнууд хоорондын хүтэлбэрилхы кадрнуудай Буряадай һүргүүли дүүргэһэн намтартай.

Түрэл Алтайгаа бусаһан Д. Д. Банзаров 8 жэлэй туршада түрэл отделенидээ эрхилэгшээр ажаллаад, 1970 онһоо Алтайнгаа совхозой анха түрүүшын директор болоһон байна. Энэл жэлдээ "Шэн зоригто ажалай түлөө" медалаар шагнагдаа һэн.

"7 жэл соо барилга ехээр хээ. Арга хургаа бэдэржэ, Монгол оронһоо модо асарууддаг байгаа. Ямар гоёор хүнүүд гэр баряад ородог байгаа гэшэб?! Залуунууд ехэтэ һанаагаа зободог, гэрнүүдые, соёлой байһан, магазин, промбаза МТФ гэхэһээ эхилээд олон юумэ барюулаа һэн. Хабчууда 2 дал, Шаазгайда малай комплекс, мүн Хуурай-Хүндэдэ, Зүүн-Дэбэдэдал, үшөө промбаза, ноһо хайшалаалгын шэнэ онһотой пункт гээд олон даа.

Хүн талыень хэлэхэ болбол, ехэ урагшаа һанаатай, түргэн шуумар, саг болзор соонь һанаһанаа бөөлүүлхэ, дүүргэхэ гэжэ оролдодог һэн. Хүнүүдтэй хөөрэдэжэ ядахагүй, өөрөө эрилтэ ехэтэй, хүхиюүтэй шогтой,

хүнүүдые энеэлгэхэдэ бэрхэ байгаа. Өөрөө дуулаха, хатархадаа бэрхэ, баян, пианино дээрэ наадаха, зунай найрта дүүнэртээ волейбол наадаха, урилдаха дуратай һэн",—гэжэ 67 һаһаатай Радна Доржиевич Гонсорунов бахархалаа мэдүүлэ һэн.

ЕРЭЭДҮЙН үегэнэй ажаһуудалые һайжаруулхын тула бээе, хүсэ шадалаа гамнангүй, арад зонойнгоо аша туһада зорюуддаг байһан ударидагша хани нүхэр Надежда Дамдиновнатаяа хоёр хүбүүдые, 3 басагадые гарыень ганзагада, хүлыень дүрөөдэ хүргэһэн габыятай.

Байгааһаа үгтэһэн дүрбэн тэгшэ бэлигтэй байһан Доржо Доржиевич бэрхэ спортсмен, хүгжэмшэ, дууша сэдхэлтэй, урагшаа һанаатай совхозой директор түрэл нютагайнгаа хүн зоной ажабайдал һайжаруула гэжэ эрмэлзэн, һанаһандаа хүрэгжэ, һарбайһанаа абажа шададаг һэн. "Сагаан һанаатай, ехэ һайн хүн һэн нүхэрни. Сэбэр шарайтай үндэр томо блетэй. Бүри һүүлдэнь лэ нүхэрни олоной түлөө оролдоо, ехэ һайн хэрэг үйлэдөө, хээ ха юм гэжэ ойлгохош",—гэжэ анхан албанда нүхэрөө үдэшэһэн, бухгалтер ябаһан Гомбо Раднаевич Цынгунув дурсаһан байна.

ХҮГТЭЙ—ХААНАЙ ХОРМОЙДО

1977 ондо СССР-эй арадай ажахыда туйлаһан амжалтануудайнгаа түлөө Д. Д. Банзаров СССР-эй ВДНХ-гай мүнгэн медалаар шагнагдаһан габыятай. Харин 1978 ондо ажалайнгаа охин дунда саһаа урид һаһа бараһандань үетэн нүхэдынь, гэртэһинийнь, нютагаархидынь ехэ шаналаа һэн.

Хэлэн хэрэгын хэтэдэ мүнхэ ха юм даа: арад зонойнгоо ажабайдалые һайжаруула хүсэлөөр ябуулһан ажалайнгаа амжалтаар, намтарайнгаа толотоом хуудануудаар нютагаа шэмэглээ бшуу. Түрэл тоонтышхидынь нютагайнгаа бэлигтэй хүбүүнэй, бэрхэ ударидагшын, һайхан сэдхэлтэй хүнэй аша габыае мартаагүй.

1985 ондо Алтай һууринархидай гуйлтаар совхозой хүтэлбэрилэгшэд (директор Н. Д. Батомункуев, парткомой түрүүлэгшэ Р. Д. Гонсорунов, сельсоветэй түрүүлэгшэ В. Г. Дашиев, профкомой түрүүлэгшэ М. Д. Очиров, ВЛКСМ-эй комитедэй түрүүлэгшэ А. О. Гендунова) Хяагтын райгүйсэдкомда хандажа, Алтайн совхозой түрүүшын директорэй дурасхаалта турнир (бүхэ барилдаагаар) үнэргэхэ-абуудал шийдхэһэн байна.

Улаан-Үдэ хотын, Шэтын областин, Монгол ороной баатар хүбүүд хүсээе туршалсана, уран дүрэтэй барилдаашад байһанаа гэршэлнэ. Энэ турнирта хабадаһан олон спортсменүүд СССР-эй болон Россин спортын мастернуудай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм. Тэдэнэй дунда Хяагтынгаа аймагые суурхуулжа ябадаг СССР-эй спортын мастер Саян Дылыков, Россин спортын мастер Бадама Дашинимаев, Баир Гонсорунов, Баир Баганов гэгшэдые нэрлэхээр.

Түрэл ажахынгаа хүтэлбэрилэгшэдтэ (Алтайн АКХ-гай түрүүлэгшэ Н. Г. Очиров) нютагаархидынь ходоодоо баярые хүргэжэ байдаг юм. КЭС-эй һургуулийн захиргаана, соёлой байшангай, раиспорткомитедэй, райОНО-гой, ДЮСШ-гай, "Балдан-Брэйбун" дасанай ажалшадтай болон бусад спонсорнуудай аша туһаар жэл бүри спортын һүр жабхалапта һайндэр нэрэ солыень үргэн, олондо дуулгана, хэһэн ажалыень залуу үетэн халан абажа мүнхэлнэ гэшэ ааб даа.

Хүгтэй-Хаан гэнэн тахилгата хадын хормойдо, Алтай нютагта үнэргэгдэхэ, Д. Д. Банзаровай гэрэлтэ дурасхаалда зорюулагданан заншалта болоһон 12-дохи турнир эрхим баатарнуудые нэрлэхэ байһандань этигэнэбди.

Эсэгынгээ, ахынгаа нэрэ нэрлүүлжэ, ажал хэрэгыень үргэлжэлүүлжэ ябаһан гэр бүлэдэнь, үхибүүдэнь, түрэлхидэнь һайн һайхание хүсэнэбди.

Б. ОРБОДОЕВА, Ф. РАДНАЕВА.

Зураг дээрэ: Ц.Ц.АНДАНОВ, Д.Д.БАНЗАРОВ. Порт-Артур хотодо.1945 он. (Гэр бүлын архивһаа).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

20, ПОНЕДЕЛЬНИК

ОРТ

7.00 Телеутро.
10.00, 13.00, 16.00, 00.40 Новости.
10.15, 19.20 "Секрет тропиканки".
11.05 Поле чудес.
12.05 Человек и закон.
12.30 Угадай мелодию.
13.10 В эфире ГТРК "Мир".
13.50 Кинокомедия "Папаши".
15.20 Мультфильмы.
16.15 Вкус прессы.
16.20 "Волшебные истории".
Заключительная серия.
16.45 Марафон-15.
17.00 Звёздный час.
17.40 Элен и ребята.
18.05 Джем.
18.30 Семь дней спорта.
19.00 Новости.
20.10 Час пик.
20.35 Угадай мелодию.
21.05 Если...
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.40 Выборы-96.
22.50 Вертуальная возможность.
23.50 До и после...
01.00 Фильм Виталия Каневского "Замри-умри-воскресни" (до 02.50).

Россия

8.15 Дон-Кихот.
8.45 Выборы-96.
9.00 Вести.
9.15 В этот день.
9.25 Деловая Россия.
9.45 Выборы-96.
10.00 Устами младенца.
10.30 Русское лото.
11.10 Санта-Барбара.
12.00 Маски-шоу.
12.30 Россия в лицах.
13.00 Вести.
13.20 Магазин недвижимости.
13.25 Антракт.
13.30 Крах инженера Гарина. 4 с.
14.35 Виниловое джунгли.
15.05 В предверии завтрашнего дня.
15.30 Деловая Россия.
16.00 Вести.
16.20 Колесо истории.
17.15 Волшебный чемодан.

Бурятское телевидение

17.30 Мультфильм.
17.45 Ая-ганга (О бурятском фольклоре).
18.15 Байгал.
18.25 Курьер.
Видеоканал "Лад"
18.40 По первому звонку. Часть 2-ая.
19.10 Юбилей Дома народного творчества. Репортаж с "Круглого стола".
19.40 Театр и зритель. К закрытию сезона в ГРДТ.
20.10 Время выбора. Ельцин Б. Н.
20.35 Байгал.
20.45 Мультфильм.
20.55 Курьер-2.

Россия

21.00 Вести.
21.25 Выбирай, а то проиграешь.
21.35 Выборы-96.
21.50 Санта-Барбара.
22.45 Выборы-96.
23.00 Русский транзит. 1 и 2 серии.
01.00 Вести.
01.30 Бочка меда, Аркадий Арканов.
02.00 Лучшие игры НБА (до 02.50).

21, ВТОРНИК

ОРТ

7.00 Телеутро.
9.40, 22.40 Выборы-96.
9.50 Телеутро.
10.00, 13.00, 16.00, 00.40 Новости.
10.15, 19.20 "Секрет тропиканки".
11.05 Если...
11.45 Смехопанорама.
12.15 Мультфильм.
12.30 Угадай мелодию.
13.10 В эфире ГТРК "Мир".
13.50, 01.00 "Мираж" 1 серия.
15.00 Джузеппе Верди.
16.15 Вкус прессы.
16.20 Звёздный ковчег.
16.35 Приключения капитана Врунгеля.
16.45 Мультитроплия.
17.10 Волшебный мир.
17.40 Элен и ребята.
18.05 До 16 и старше...
18.30 Семь дней спорта.
19.00 Новости.
20.10 Час пик.
20.35 Угадай мелодию.
21.00 Тема.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.50 Фильм Сергея Герасимова "Лев Толстой". 1 серия.
02.10 Концерт Б. Гребенщикова.
03.10 Музыкальная программа МТВ (до 03.40).

Россия

8.15 Дон-Кихот.
8.45 Выборы-96.
9.00 Вести.
9.15 В этот день.
9.25 Деловая Россия.
9.45 Выборы-96.
10.00 Л-клуб.
10.45 Магазин недвижимости.
10.50 Санта-Барбара.
11.40 Де-факто.
12.15 Тимоня.
12.30 В мире животных.
13.00 Вести.
13.20 "Тихий Дон". 1 серия.
15.05 Деловая Россия.
15.30 Ретро-шлягер. Татьяна Шмыга.
16.00 Вести.
16.20 Футбол без границ.
16.50 21-й кабинет.
17.20 Новая семья.

Бурятское телевидение

17.35 Мультфильм.
17.55 Сагай хурдэ.
18.20 Байгал.
18.30 Курьер.
18.45 Авторский вечер композитора Виктора Усовича.
19.45 Видеоканал "Пульс".
20.25 Байгал.
20.35 Время выбора. Жириновский В. В.
20.55 Курьер-2.

Россия

21.00 Вести.
21.25 Выборы-96.
21.40 Санта-Барбара.
22.35 Выборы-96.
22.50 "Русский транзит". 3 и 4 серии.
00.45 Играй, рожок.
01.00 Вести (до 01.30).

22, СРЕДА

ОРТ

7.00 Телеутро.
9.40, 22.40 Выборы-96.
9.50 Телеутро.
10.00, 13.00, 16.00, 01.20 Новости.
10.15, 19.20 "Секрет тропиканки".
11.05 Тема.
11.45 В мире животных.
12.30 Угадай мелодию.
13.10 В эфире ГТРК "Мир".
13.50, 01.40 "Мираж" 2 серия.
15.05 Джузеппе Верди.
16.15 Вкус прессы.
16.20 Звёздный ковчег.
16.35 Приключения капитана Врунгеля.
16.45 Кактус и К.
16.55 Домисолька.
17.10 Зов Джунглей.
17.40 Элен и ребята.
18.05 Тет-а-тет.
18.30 Семь дней спорта.
19.00 Новости.
20.10 Час пик.
20.35 Угадай мелодию.
21.05 В поисках утраченного. Лидия Смирнова.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.50 Лев Толстой. 2 серия.
00.25 Концерт "Звёздный прибор".
02.50 Цыганские песни и романсы.
03.35 "Россия молодая". 7 серия. (до 04.40).

Россия

8.15 Дон-Кихот.
8.45 Выборы-96.
9.00 Вести.
9.15 В этот день.
9.25 Деловая Россия.
9.45 Выборы-96.
10.00 Проще простого.
10.30 Чрезвычайный канал.
11.00 Санта-Барбара.
11.50 Магазин недвижимости.
11.55 Антракт.
12.00 Бочка меда.
12.30 Ретро-шлягер. Людмила Зыкина.
13.00 Вести.
13.20 Деловая Россия.
13.50 "Тихий Дон". 2 серия.
15.45 Измайловский пятачок.
16.00 Вести.

Бурятское телевидение

16.20 Мультфильм.
16.55 "Ракурс" представляет: - Будни - Стреложенные молнией - Музыкальная капель.
18.10 Байгал.
18.20 Курьер.
18.35 "Династия". 53 серия.
19.25 Навстречу юбилею "Бамбаахай".
- Толи.
- Монтаж. Прямой эфир.
20.25 Байгал.
20.35 Время выбора. Явлинский Г.А.
20.55 Курьер-2.

Россия

21.00 Вести.
21.25 Выборы-96.
21.40 Санта-Барбара.

22.35 Выбирай, а то проиграешь.
22.45 Выборы-96.
23.00 "Русский транзит". 5 и 6 серия.
01.00 Вести.
01.30 Арт-обстрел. (до 01.55).

23, ЧЕТВЕРГ

ОРТ

7.00 Телеутро.
9.40 Выборы-96.
9.50 Телеутро.
10.00, 13.00, 16.00, 02.50 Новости.
10.15, 19.20 "Секрет тропиканки".
11.05 Футбол. Лига чемпионов. Финал. "Ювентус" (Италия) - "Аякс" (Голландия).
13.10 В эфире ГТРК "Мир".
13.50, 03.25 "Мираж" 3 серия.
15.00 Джузеппе Верди.
16.15 Вкус прессы.
16.20 Звёздный ковчег.
16.35 Приключения капитана Врунгеля.
16.45 Лего-го.
17.10 Тин-тоник.
17.40 Элен и ребята.
18.05 Рок-урок.
18.30 Семь дней спорта.
19.00 Новости.
20.10 Час пик.
20.35 Смехопанорама.
21.05 Один на один.
21.45 Спокойной, ночи, малыши!
22.00 Время.
22.40 Футбол. Лига чемпионов. Финал "Ювентус" (Италия) - "Аякс" (Голландия).
01.15 ОБОЗ Ивана Демидова.
02.25 Фильм В. Манского "Благодать".
04.30 Поэт Андрей Миронов.
05.25 "Россия молодая". 8 серия (до 06.40).

Россия

8.15 Дон-Кихот.
8.45 Выборы-96.
9.00 Вести.
9.15 В этот день.
9.25 Деловая Россия.
9.45 Выборы-96.
10.00 Своя игра.
10.30 Сам себе режиссер.
11.00 Санта-Барбара.
11.50 Магазин недвижимости.
11.55 Славичи.
12.10 Братья Третьяковы.
12.30 Деловая Россия.
13.00 Вести.
13.20 "Тихий Дон". 3 серия.
15.20 Антракт.
15.25 Ретро-шлягер. Френк Синатра.
16.00 Вести.
16.20 Репортер.
16.35 Российское бюро путешествий.
17.15 Антракт.
17.20 Кенгуру.
17.35 Детские новости.

Бурятское телевидение

17.50 Мунхэ зула (Эрдэмэй эхин эндэһээ...)
18.25 Байгал.
18.35 Курьер.
Видеоканал "Спектр"
18.50 Свеча на ветру. Из цикла "Семья и государство".
19.20 Победа одна на всех. (Видеозапись мая 1995 года).
20.10 Время выбора. Федоров С. Н.
20.35 Байгал.
20.45 Мультфильм.
20.55 Курьер-2.

Россия

21.00 Вести.
21.25 Выборы-96.
21.40 Санта-Барбара.
22.35 - Эх, дороги.
23.05 Выборы-96.
23.20 Антракт.
23.30 Комедия строгого режима.
01.00 Вести. (до 01.30).

24, ПЯТНИЦА

ОРТ

7.00 Телеутро.
9.35 Выборы-96.
9.50 Телеутро.
10.00, 13.00, 16.00, 01.50 Новости.
10.15, 19.20 "Секрет тропиканки".
11.15 Один на один.
11.55 Мультфильмы.
12.25 Играй гармонь, любимая!
13.10 В эфире ГТРК "Мир".
13.50 Джузеппе Верди.
14.40 Звёздный ковчег.
14.55 Приключения капитана Врунгеля.
15.05 Для детей телеспектакль "Шел трамвай 10-й номер...".
15.30 Фестиваль юных дарований "Северное сияние".
16.10 Вкус прессы.
16.20 Кактус и К.
16.30 День славянской письменности и культуры.

Передача из Успенского Патриаршего Собора Москвы.

16.40 Элен и ребята.
18.05 До 16 и старше...
18.30 Семь дней спорта.
19.00 Новости.
20.15 Человек и закон.
20.45 Поле чудес.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.40 Все фильмы Рязанова. Впервые: Авторская версия фильма "О бедном гусаре замолвите слово" 1 и 2 серия.
02.10 Взгляд.
02.55 Фильм "Пропавшая грамота".
04.25 Голы Тамаара Снявская и Муслим Магомаев.
05.25 "Россия молодая" 9 с. (до 06.50).

Россия

8.15 Дон-Кихот.
8.45 Выборы-96.
9.00 Вести.
9.15 В этот день.
9.25 Деловая Россия.
9.45 Выборы-96.
10.00 Проще простого.
10.30 Эх, дороги.
11.00 Магазин недвижимости.
11.05 Санта-Барбара.
11.55 Торговый дом.
12.10 Соловейка-размолоденький.
12.25 Деловая Россия.
12.55 Антракт.
13.00 Вести.
13.20 Фильм Григория Чухрая "Жизнь прекрасна".
15.00 Никита Михалков в программе "Шестое чувство".
15.30 Ретро-шлягер. Валентина Пономарева.
16.00 Вести.
16.30 Камерный концерт.

Бурятское телевидение

17.00 Мультфильм.
17.10 Лимон. Программа для учащихся ПТУ.
17.45 Концерт оркестра Гостелерадиокомпани.
18.15 Буряад орон.
19.00 Примите поздравления.
19.30 Курьер.
19.40 Криминальная хроника.
19.50 Панорама Бурятии.
20.35 Время выбора. Зюганов Г. А.
20.55 Курьер-2.

Россия

21.00 Вести.
21.25 Выборы-96.
21.40 Санта-Барбара.
22.35 Выборы-96.
22.50 Информационно-развлекательная программа.
00.25 Маски-шоу.
01.00 Вести.
01.30 Дафнис и Хлоя. (до 03.10).

25, СУББОТА

ОРТ

9.00 Весёлые истории в журнале "Ералаш".
09.20 Олег Янковский в историческом фильме "Я, Франциск Скорина".
11.00, 16.00 Новости.
11.15 Слово пастыря.
11.30 Не зевай!
12.00 Утренняя почта.
12.35 Смак.
12.55 Эрмитаж. Живопись Италии. Эпоха возрождения.
13.25 Фильм Григория Чухрая "Баллада о солдате".
14.50 Бомонд.
15.10 Умники и умницы.
16.20 Автомобиль и я.
16.40 Фильм-сказка "Подарок черного колдуна".
17.40 Америка с М. Таратуты.
18.10 В мире животных.
18.50 Новости.
19.15 Золотая серия. Год 1982-ой. "Вокзал для двоих".
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.45 Игорь Костолевский в фильме "Свадьба с приданым на Эльбурсе".
00.05 Дни.
00.55 Коллекция 1-го канала. Экстцентрическая комедия братьев Маркс "Ночь в опере".
02.45 Это было, было...
03.05 Музыкальный телефильм "Сильва". (до 05.20).

Россия

9.00 Вести.
9.15 В этот день.
9.25 Всего понемногу.
10.15 Мультфильмы.
10.40 Вовкулака или загадка доктора Никодима.
10.55 Золотой ключик.
11.10 Продленка.
11.30 Устами младенца.
12.00 Вести в II.
12.15 Доброе утро, Европа.

12.45 Гугешествие.
13.00 Вертикаль.
13.30 Русское поле.
14.00 Грош в квадрате.
14.30 Поэт в России—больше, чем поэт.

15.00 Вести.
15.20 Де-факто.
15.50 "Женщина со средствами". 5 серия.
16.40 Бесконечное путешествие.
17.20 Песня России.
18.15 Антреприза.
19.10 Лицо с обложки.
19.25 Мультфильм.
19.35 Репортер.
19.50 Антракт.
20.00 Двойной портрет.
21.00 Вести.
21.25 Анишлаг и К.
22.20 Художественный фильм "Готика". (Великобритания).
23.50 Субботний вечер с группой "Квин". (до 01.10).

26, ВОСКРЕСЕНЬЕ

ОРТ

9.00 Весёлые истории в журнале "Ералаш".
9.20 Тираж Спортлото.
9.30 Лирическая комедия "Я, бабушка, Илико и Илларион".
11.00, 16.00 Новости.
11.15 Непутевые заметки.
11.30 Пока все дома.
12.10 Утренняя сессия.
13.00 Служу России.
13.30 Играй гармонь, любимая!
14.00 Провинциальные истории.
14.25 Очевидное-невероятное.
14.55 Смехопанорама.
15.25 Тайны пиратских кладов.
16.20 Музыка в эфире.
17.05 Как-то раз.
17.15 Клуб путешественников.
18.05 Мультфейерверк.
19.10 Концерт Вахтанга Кикабидзе.
20.05 Клуб "Белый попугай".
21.00 Время.
21.35 Лайза Миннелли в фильме "Кабаре".
00.05 Телеспектакль "Три сестры".
01.00 Невести.
01.20 Любовь с первого взгляда.
02.05 Музыкальная программа МТВ.
02.35 Фильм-концерт "Я помню чудное мгновенье" (до 03.25).

Россия

9.00 В этот день.
9.10 Всего понемногу.
10.00 Не вырубите.
10.15 Вас приглашает газета "Иностранец".
10.30 Гостиница Деда Мазя.
10.45 Большие-маленькие.
11.00 Футбол без границ.
11.30 Честь имею
12.00 Вести в II.
12.15 Парламентская неделя.
13.00 Звуковая дорожка.
13.55 Истоки.
14.25 Антракт.
14.30 Книжная лавка.
15.00 Вести.
15.15 Мультфильм.
15.25 Женщина со средствами. 6 с.
16.15 По-русски.
16.35 Империя игр.
17.30 Воспоминания об учителе.
18.00 Колесо истории.
19.00 Волшебный мир Диснея.
19.55 Момент истины.
21.00 Зеркало.
22.00 Кому верить?
22.40 Любимые комедии "Тридцать три".
00.05 К-2 представляет.
01.00 Вести.
01.20 Рек-тайм.
01.35 У Ксюши. (до 02.00).

3 канал "Бурятия"

20, ПОНЕДЕЛЬНИК
21.00 Мультфильм.
21.20 Курьер.
21.35 Династия. 83 серия.
21, ВТОРНИК
21.00 Мультфильм.
21.20 Курьер.
21.35 Династия. 84 серия.
22, СРЕДА
21.00 Мультфильм.
21.20 Курьер.
21.35 Династия. 85 серия.
23, ЧЕТВЕРГ
21.00 Мультфильм.
21.20 Курьер.
21.35 Династия. 86 серия.
24, ПЯТНИЦА
21.00 Мультфильм.
21.20 Курьер.
21.30 Династия. 87 серия.
25, СУББОТА
18.00 Мультфильм.
18.10 Династия. 88 и 89 серии.
26, ВОСКРЕСЕНЬЕ
18.00 Мультфильм.
18.10 Династия. 90 и 91 серии.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 20 мая

08.00 Программа передач
08.05 "90x60x90"
08.20 Реклама. Нон-стоп лист
08.30 Мультфильм "Сестрица Алёнушка и братец Иванушка"
08.40 "Аптека"
08.50 "Бумеранг"
09.20 Телесериал "Хозяйка" 60 с.
10.05 "Музыка кино". Екатерина Васильева
10.25 Х.ф. "Сорванец" (комедия)
12.50 Сериал "Семья Кэмпбэллов" 71-72 с.
18.00 Программа передач
18.05 Христианская программа "Благая весть"
18.30 Телесериал "Хозяйка" 61 с. (Мексика)
19.15 "Аптека"
19.25 "Прогнозы недели"
19.55 "Музыкальный подарок"
20.10 Нон-стоп лист
20.20 "6 новостей недели"
20.30 "Провинциальные анекдоты"
21.00 "Дорожный патруль"
21.15 "Восточный экспресс"
21.30 Х.ф. "Двойной удар" (Ж-Кван Дамм)
23.20 "Кулисы"
23.35 "ПОСТ-музыкальные новости"
23.50 "Те, кто..."

ВТОРНИК, 21 мая

08.00 Программа передач
08.05 "Восточный экспресс"
08.20 "90x60x90"
08.35 Реклама. Нон-стоп лист
08.45 М.ф. "Пьяный хвост"
08.55 "ПОСТ-музыкальные новости"
09.10 "Дорожный патруль"
09.20 "Аптека"
09.30 Телесериал "Хозяйка" 61 с. (Мексика)
10.15 Телеигра "Деньги... Деньги? Деньги!"
11.00 Х.ф. "Медовый месяц" (П. Кадочников, Л. Касаткина)
12.35 "Провинциальные анекдоты"
13.05 Телесериал "Семья Кэмпбэллов" 73, 74 с.
18.00 Программа передач
18.05 Христианская программа "Благая весть"
18.30 Телесериал "Хозяйка" 62 с. (Мексика)
19.15 "Мой чемпион"
19.30 Ток-шоу "Акулы пера": Сосо Павлиашвили
20.20 "Музыкальный подарок"
20.35 Нон-стоп лист
20.45 "6 новостей"
20.55 "Вы - очевидец"
21.15 "Восточный экспресс"
21.30 ТРК "АригУс" представляет "Лицом к лицу"
21.55 Х.ф. "Циклон"
23.25 "Катастрофы недели"
23.55 "ПОСТ-музыкальные новости"

СРЕДА, 22 мая

08.00 Программа передач
03.05 "Восточный экспресс"
08.20 "90x60x90"
08.35 Реклама. Нон-стоп лист
08.45 М.ф. "Соломенный бычок"
09.00 "ПОСТ-музыкальные новости"
09.15 "Аптека"
09.25 Телесериал "Хозяйка" 62 с. (Мексика)
10.10 Территория ТВ-6: "Кулаки на Волге"
10.40 Х.ф. "Оглянись во гневе"
12.10 Телесериал "Семья Кэмпбэллов" 75, 76 с.
18.00 Программа передач
18.05 Христианская программа "Благая весть"
18.30 Телесериал "Хозяйка" 63 с. (Мексика)
19.15 Ток-шоу "Я сама": "Девушка обложки"
20.05 "Музыкальный подарок"
20.20 Нон-стоп лист
20.30 "6 новостей"
20.40 "Скандалы недели"
21.10 "Восточный экспресс"
21.25 "Стиль" (CNN)
21.55 Х.ф. "Лулу"
23.30 "Автошоу"
00.00 "ПОСТ-музыкальные новости"

ЧЕТВЕРГ, 23 мая

08.00 Программа передач
08.05 "Восточный экспресс"
08.20 "90x60x90"
08.35 Реклама. Нон-стоп лист
08.45 М.ф. "Кварц"
08.55 "ПОСТ-музыкальные новости"
09.10 "Аптека"
09.20 Телесериал "Хозяйка" 63 с. (Мексика)
10.05 "Территория ТВ-6": Протасовский ход конем"
20.35 Х.ф. "Птицы-хищники"
22.10 Телесериал "Семья Кэмпбэллов" 77, 78 с.
18.00 Программа передач
18.05 Христианская программа "Благая весть"
18.30 Телесериал "Хозяйка" 64 с. (Мексика)
19.15 Премьера. Ток-шоу "Профессия". Генерал
20.05 "Музыкальный подарок"
20.20 Нон-стоп лист
20.30 "6 новостей"
20.40 ТРК "АригУс" представляет программу "Система координат"
21.10 Х.ф. "Аэлита, не приставай к мужчинам"
22.40 "Назло рекордам"
23.10 Детективный сериал "Ночная жара"
00.10 "ПОСТ-музыкальные новости"

20.35 Х.ф. "Птицы-хищники"
22.10 Телесериал "Семья Кэмпбэллов" 77, 78 с.
18.00 Программа передач
18.05 Христианская программа "Благая весть"
18.30 Телесериал "Хозяйка" 64 с. (Мексика)
19.15 Премьера. Ток-шоу "Профессия". Генерал
20.05 "Музыкальный подарок"
20.20 Нон-стоп лист
20.30 "6 новостей"
20.40 ТРК "АригУс" представляет программу "Система координат"
21.10 Х.ф. "Аэлита, не приставай к мужчинам"
22.40 "Назло рекордам"
23.10 Детективный сериал "Ночная жара"
00.10 "ПОСТ-музыкальные новости"

ПЯТНИЦА, 24 мая

08.00 Программа передач
08.05 "90x60x90"
08.20 М.ф.
08.30 Реклама. Нон-стоп лист
08.40 "Аптека"
08.50 "ПОСТ-музыкальные новости"
09.05 Телесериал "Хозяйка" 64 с. (Мексика)
09.55 "Назло рекордам"
10.25 Х.ф. "Сарацин": Три слепые мыши
11.15 Клуб всемирного юмора "12 копеек"
11.45 "Музыка кино"
12.00 Телесериал "Семья Кэмпбэллов" 79, 80 с.
18.00 Программа передач
18.05 Христианская программа "Благая весть"
18.30 Телесериал "Хозяйка" 65 с. (Мексика)
19.15 Ток-шоу "Сделай шаг"
20.05 "Музыкальный подарок"
20.20 Нон-стоп лист
20.30 "6 новостей"
20.40 "Спорт недели"
21.15 "Восточный экспресс"
21.30 Х.ф. "Кулак ярости" (Брюс Ли)
23.20 "Рок легенды: ZZTOP"
23.50 "Дорожный патруль"
00.05 "ПОСТ-музыкальные новости"
00.20 "Те, кто..."

СУББОТА, 25 мая

09.00 Программа передач
09.05 "90x60x90"
09.20 Мультсериал "Ветер в ивах" 66 с.
09.45 "Восточный экспресс"
10.00 Детский сеанс: х.ф. "Солёный пёс"
11.15 Мир путешествий. "Вояджер" 7 с.
12.15 Нон-стоп лист
12.25 Программа для детей "Это мы не проходили"
13.50 Киноканал "Кинескоп"
16.00 Сериал "Мстители": Ты найдёшь свою смерть"
16.55 ЧАЙ-клуб. В гостях у З. Гердта, И. Кваша и Н. Басовская
17.25 Мультфильмы "Три мушкетёра" и др.
18.00 Христианская программа "Благая весть"
18.30 Телесериал "Хозяйка" 66 с. (Мексика)
19.20 Шоу Бенни Хилла
19.50 "Музыкальный подарок"
20.05 Нон-стоп лист
20.10 Х.ф. "А был ли Каротин?" (детектив) 1 с.
21.45 "Вы - очевидец"
22.15 Х.ф. "А был ли Каротин?" 2 с.
23.35 "ПОСТ-музыкальные новости"
23.50 Траншоу Жан-Поля Готье

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 26 мая

09.00 Программа передач
09.05 "90x60x90"
09.20 М.ф. "Том, Джерри и друзья"
10.20 Детский сеанс: "Флиппер"
11.15 Мир путешествий. "Вояджер" 7 с.
12.05 "Домашний компьютер"
12.25 Реклама. Нон-стоп лист
12.35 "Русское лото"
13.20 Юмористический сериал "Дела сердечные" 3 с.
13.50 Док фильм "Морские убийцы": "Охотники на акул"
14.40 Х.ф. "Беглецы"
16.20 Клуб всемирного юмора "12 копеек"
16.50 Х.ф. "Слуги дьявола"
18.15 Христианская программа "Благая весть"
18.40 Телесериал "Хозяйка" 67 с. (Мексика)
19.25 Ток-шоу "Моё кино"
20.15 "Музыкальный подарок"
20.30 Нон-стоп лист
20.40 Х.ф. "Интердевочка"
23.30 Теледискотека "Партийная зона"

20, ПОНЕДЕЛЬНИК

8.00 Анонс. "Образ жизни".
8.30 Сериал для "Жаворонков".
9.00 Мультфильмы.
9.30 Энциклопедия чудес.
10.00 "Сегодня".
10.35 Сериал: "Саломея".
11.25 Телегазета
11.40 "Времечко".
12.10 Музыкальный канал: Клипомания
14.00 Мультфильмы.
14.25 Сериал: "Адвокат Перри Мейсон".
15.25 Мир кино: "Мёртвый сезон".
17.00 Анонс. "Семейка Флинстоунов"

17.30 Спорт. программа.
18.00 "Сегодня".
18.35 Муз. программа.
19.15 Телегазета.
19.30 "Во саду ли, в огороде..."
20.00 Мир кино: "Спенсер на прокат".
20.45 "2001".
21.00 "Итоги".
22.20 Сериал: "Дерзкие и красивые"
22.45 Телегазета.
23.00 Сериал: "Доктор Куин, женщина-врач".
00.00 "Сегодня".
00.35 Музыкальный канал

21, ВТОРНИК

8.00 Анонс. "Во саду ли, в огороде..."
8.30 Сериал для "Жаворонков".
9.00 Мультфильмы.
9.30 Энциклопедия чудес.
10.00 "Сегодня".
10.35 Сериал: "Саломея".
11.25 Телегазета.
11.40 "Времечко".
12.10 Муз. канал: Клипомания.
14.00 Мультфильмы.
14.25 Сериал: "Адвокат Перри Мейсон".
15.15 Наше новое кино: "Пираты Вальтасара".
17.00 Анонс. "Семейка Флинстоунов"

22, СРЕДА

8.00 Анонс. "Сейчас".
8.30 Сериал для "Жаворонков".
9.00 Мультфильмы.
9.30 Энциклопедия чудес.
10.00 "Сегодня".
10.35 Сериал "Саломея".
11.25 Телегазета.
11.40 "Времечко".
12.10 Муз. канал. Русский диск.
14.00 Мультфильм.
14.25 Сериал: "Адвокат Перри Мейсон".
15.15 Мир кино: "Особое подразделение".
17.00 Анонс. "Семейка Флинстоунов"

23, ЧЕТВЕРГ

8.00 Анонс. "Образ жизни".
8.30 Сериал для "Жаворонков".
9.00 Мультфильмы.
9.30 Энциклопедия чудес.
10.00 "Сегодня".
10.35 Сериал "Саломея".
11.25 Телегазета.
11.40 "Времечко".
12.10 Муз. канал: Лучшая 20 из Европы.
14.00 Мультфильмы.
14.25 Сериал: "Адвокат Перри Мейсон".
15.15 Мир кино: "А теперь не смотри".
17.00 Анонс. "Семейка Флинстоунов"

24, ПЯТНИЦА

8.00 Анонс. "Образ жизни".
8.30 Сериал для "Жаворонков".
9.00 Мультфильмы.
9.30 Энциклопедия чудес.
10.00 "Сегодня".
10.35 Сериал "Саломея".
11.25 Телегазета.
11.40 "Времечко".
12.10 Муз. канал: Лучшая 20 из Европы.
14.00 Мультфильмы.
14.25 Сериал: "Адвокат Перри Мейсон".
15.15 Мир кино: "А теперь не смотри".
17.00 Анонс. "Семейка Флинстоунов"

25, СУББОТА

8.00 Анонс. "Образ жизни".
8.30 Сериал для "Жаворонков".
9.00 Мультфильмы.
9.30 Энциклопедия чудес.
10.00 "Сегодня".
10.35 Сериал "Саломея".
11.25 Телегазета.
11.40 "Времечко".
12.10 Муз. канал: Лучшая 20 из Европы.
14.00 Мультфильмы.
14.25 Сериал: "Адвокат Перри Мейсон".
15.15 Мир кино: "А теперь не смотри".
17.00 Анонс. "Семейка Флинстоунов"

мультсериал.
17.30 Женские истории: "Состоятельная женщина".
18.00 "Сегодня".
18.35 "Герой дня".
19.00 Муз. поздравления.
19.45 Телегазета.
20.00 Мир кино: "Грозный Джо Моран".
22.00 "Сейчас".
22.20 Сериал: "Дерзкие и красивые".
22.45 Телегазета.
23.00 Сериал: "Доктор Куин, женщина-врач".
00.00 "Сегодня".
00.35 Кафе "Обломов".
01.35 Муз. канал: Клипомания.

24, ПЯТНИЦА

8.00 Анонс. "Сейчас".
8.30 Сериал для "Жаворонков".
9.00 Мультфильмы.
9.30 Энциклопедия чудес.
10.00 "Сегодня".
10.35 Сериал: "Саломея".
11.25 Телегазета.
11.40 "Времечко".
12.10 Муз. канал: Клипомания.
14.00 Мультфильмы.
14.25 Сериал: "Адвокат Перри Мейсон".
15.15 Русский детектив: "Авария - дочь мента".
17.00 Анонс. "Семейка Флинстоунов"

25, СУББОТА

9.00 Анонс. Муз. канал: Утренний Микс
10.00 "Город собак" мультсериал.
10.25 Энциклопедия чудес.
10.50 Чемпионат России по спорт. танцам.
11.20 Телегазета.
11.30 Наше старое кино: "Долгие провода".
13.00 "Времечко".
13.30 "В поисках приключений".
14.00 Сериал: "На водопадах".
15.00 "Война в воздухе" д/с.
16.00 Школьные ТВ: "Начальники".
Мультурок. Фильм. Конкурс.
17.00 Анонс. Сериал: "Боишься ли ты темноты?"
17.30 Футбольный клуб.
18.00 "Сегодня".
18.35 "Герой дня".
19.00 Муз. поздравления.
19.45 Телегазета.
20.00 Спорт. программа.
20.30 Тайны старой площади: "Война в Корее" Часть 2
21.00 Сериал: "Полиция Майами. Отдел нравов".
22.00 "Сейчас".
22.20 Телегазета.
22.35 Мир кино: "Этот безумный, безумный, безумный мир".
По окончании: Муз. канал: Лучшая 20 из США.

26, ВОСКРЕСЕНЬЕ

9.00 Анонс. Муз. канал: Утренний Микс.
10.00 "Город собак" м/с.
10.25 Энциклопедия чудес.
10.50 Спорт. программа.
11.20 Телегазета.
11.30 Воскресный кинозал: "Полёты во сне и наяву".
13.10 Клуб "Белый попугай" Выпуск 1.
14.00 Сериал: "На водопадах".
15.00 "Мир развлечений".
15.30 "До-шоу".
16.00 Школьные ТВ: "Начальники".
16.30 Детский телевизионный журнал.
16.45 "Школьные новости".
17.00 Анонс. "Полицейский Кэтс и его команда".
17.30 Мир спорта глазами Жиллетт.
18.00 "Сегодня".
18.35 "Характеры".
19.10 Муз. поздравления.
19.50 Телегазета.
20.30 Телеигра "100 к 1".
21.00 Сериал: "Полиция Майами. Отдел нравов".
22.00 "Намедни".
22.45 "Куклы" сатирическая программа.
23.00 Премия "Оскар": "Супермен".
По окончании: Муз. канал: MTV-Видеоактив.

20, ПОНЕДЕЛЬНИК

7.00 Программа передач, прогноз погоды, курсы валют
7.05 Азробика в стиле "Оз"
7.30 "Визитная карточка. Восточно-Сибирский государственный университет"
8.00 Торговый ряд
8.30 Мультфильмы
9.00 20 MTV-Азия (17-20 место)
9.30 Торговый ряд
10.00 Неделя
10.20 Худ. фильм
12.00 Торговый ряд
до 17.00 перерыв
17.00 Программа "Детское время"
Мультфильмы. Худ. фильм.
17.40 Мультфильмы на англ. яз.
18.00 Тортик
18.30 Торговый ряд
19.00 Футбол "Селенга" (Улан-Удэ) - "Торпедо" (Рубцовск)
Торговый ряд
20.10 Неделя ВСГТУ
20.30 РБОО "Пища для жизни" представляет худ. фильм "Искусство умирать"
Торговый ряд
22.30 Док. фильм "Бушидо" 15 с.
23.30 "Санта-Барбара" на англ. яз.

21, ВТОРНИК

7.00 Программа передач, прогноз погоды, курсы валют
7.05 Азробика в стиле "Оз"
7.30 Пресс-обзор
8.00 Торговый ряд
8.30 Мультфильмы
9.00 20 MTV-Азия (13-16 место)
9.30 Торговый ряд
10.00 Неделя ВСГТУ
10.30 Худ. фильм
12.00 Торговый ряд
до 17.00 перерыв
17.00 Программа "Детское время"
Мультфильмы. Худ. фильм.
17.40 Монгольское ТВ представляет
18.00 Тортик
18.30 Торговый ряд
19.00 Худ. фильм
Торговый ряд
20.15 Худ. фильм
Торговый ряд
22.30 Док. фильм "Бушидо" 16 с.
23.30 "Санта-Барбара" на англ. яз.

22, СРЕДА

7.00 Программа передач, прогноз погоды, курсы валют
7.05 Азробика в стиле "Оз"
7.30 Пресс-обзор
8.00 Торговый ряд
8.30 Мультфильмы
9.00 20 MTV-Азия (9-12 место)
9.30 Торговый ряд
10.30 Худ. фильм
12.00 Торговый ряд
до 17.00 перерыв
17.00 Программа "Детское время"
Мультфильмы. Худ. фильм.
17.40 Мультфильмы на англ. яз.
18.00 Тортик
18.30 Торговый ряд
19.00 Худ. фильм
Торговый ряд
20.10 Неделя ВСГТУ
20.30 Худ. фильм
Торговый ряд
22.30 Док. фильм "Бушидо" 17 с.
23.30 "Санта-Барбара" на англ. яз.

23, ЧЕТВЕРГ

7.00 Программа передач, прогноз погоды, курсы валют
7.05 Азробика в стиле "Оз"
7.30 Пресс-обзор
8.00 Торговый ряд
8.30 Мультфильмы
9.00 20 MTV-Азия (5-8 место)
9.30 Торговый ряд
10.00 Неделя ВСГТУ
10.15 Государственное ТВ Монголии представляет
10.40 Худ. фильм
12.00 Торговый ряд
до 17.00 перерыв
17.00 Программа "Детское время"
Мультфильмы. Худ. фильм.
17.40 Монгольское ТВ представляет
18.00 Тортик
18.30 Торговый ряд
19.00 РБОО "Пища для жизни" представляет худ. фильм "Одри Роуз"
Торговый ряд
20.15 Азия-тотализатор
20.30 Худ. фильм
Торговый ряд
23.00 Док. фильм "Бушидо" 18 с.
24.00 "Санта Барбара" на англ. яз.

24, ПЯТНИЦА

7.00 Программа передач, прогноз погоды, курсы валют
7.05 Азробика в стиле "Оз"
7.30 Пресс-обзор
8.00 Торговый ряд
8.30 Мультфильмы
9.00 20 MTV-Азия (1-4 место)
9.30 Торговый ряд
10.00 Неделя ВСГТУ
10.15 Худ. фильм
12.00 Торговый ряд
до 17.00 перерыв
17.00 Программа "Детское время"
Мультфильмы. Худ. фильм.
17.40 Мультфильмы на англ. яз.
18.00 Тортик
18.30 Торговый ряд
19.00 Худ. фильм
Торговый ряд
20.10 Неделя ВСГТУ
20.30 РБОО "Пища для жизни" представляет худ. фильм "Это жизнь"
Торговый ряд
22.30 Док. фильм "Бушидо" 19 с.
23.30 "Санта Барбара" на англ. яз.

25, СУББОТА

17.00 Программа "Детское время"
Мультфильмы. Худ. фильм.
17.40 РБОО "Пища для жизни" представляет док. фильм "OFFL в Чечне". "Пища для жизни".
18.00 Тортик
18.30 Торговый ряд
19.00 Азия-тотализатор
19.15 MTV-Азия
Торговый ряд
20.30 ТК "Азия-ТВ" представляет "Под солнцем и луной"
Торговый ряд
21.30 Худ. фильм
00.00 Ночной канал до 6.00

26, ВОСКРЕСЕНЬЕ

17.00 Программа "Детское время"
Мультфильмы. Худ. фильм.
17.40 РБОО "Пища для жизни" представляет док. фильм "Суть", "Русские воды".
18.00 Тортик
18.30 Торговый ряд
19.00 "Азия-ТВ" представляет информационно-аналитическая программа "Неделя"
Торговый ряд
19.45 Худ. фильм
Торговый ряд
22.00 Музыкальная коллекция.

20, ПОНЕДЕЛЬНИК

6.12 "Анонс". Радиообзор передач текущей недели
6.20 "Земля родная". Радиожурнал
6.45-7.00 Информация, объявления
7.22 "Анфас". В выпуске: по жалобам радиослушателей на деятельность фирмы "Брок Тибин сервис" даёт интервью-ответ начальник территориального управления ГКАП Л. А. Борголов.
7.45-8.10 Радиостудия "Биракан". Встреча с президентом ассоциации малочисленных народов Севера Бурятии П. С. Степановым.
19.22-19.50 Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)
19.50-20.10 Выступления кандидатов в президенты России.

21, ВТОРНИК

6.12 Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 "Хочешь жить - имей полис!" Радиорасказ.
7.45-8.10 "Навстречу президентским выборам". В передаче принимает участие заместитель председателя избирательной комиссии республики Н. Т. Дашиева (на бур. яз.)
12.10-13.00 "Голоса молодых". Театр "Будамшуу" представляет М. Зоригтуеву и В. Бухаева (на бур. яз.)
19.22 Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)
19.50-20.10 Выступления кандидатов в президенты России.

22, СРЕДА

6.12 Республиканские известия (выпуск на рус. и бур. яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 Программа "Юность республики" (на бур. яз.)
7.47-8.10 "Районная печать: поддержка с участием".
19.22 Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)
19.50-20.10 Выступления кандидатов в президенты России.

23, ЧЕТВЕРГ

6.12 Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 Программа "Встречи".
7.45-8.10 "Тоонто нютат" (на бур. яз.)
12.00-13.00 Музыкальная программа по заявкам радиослушателей "Час вашего письма".
19.02-19.50 "Вчера. Сегодня. Завтра" Информационная программа.
19.50-20.10 Выступления кандидатов в президенты России.

24, ПЯТНИЦА

6.12 Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 Программа "Встречи".
7.45-8.10 "Тоонто нютат" (на бур. яз.)
12.00-13.00 Музыкальная программа по заявкам радиослушателей "Час вашего письма".
19.02-19.50 "Вчера. Сегодня. Завтра" Информационная программа.
19.50-20.10 Выступления кандидатов в президенты России.

25, СУББОТА

6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 "Школа: разговор на актуальную тему".
7.45-8.00 "Радиобиблиотека". Стихи В. Липатова.
8.10-9.00 Информационная программа "Вчера. Сегодня. Завтра".
19.01-19.58 "Степные мелодии". Радиожурнал.
26, ВОСКРЕСЕНЬЕ
7.22 Информация, объявления.
7.25-8.00 "Разговор на актуальную тему". В передаче принимает участие художественный руководитель Северобайкальского ансамбля песни и танца "Гэсэр", заслуженный работник культуры Бурятии Ц. Ж. Базаржапова.
8.10-9.00 Литературно-художественная программа "Алтаргана": "День библиотеки", рассказ Р. Белоголазовой "Исповедь".
9.10-10.00 "Школьный канал": "Школа, которую выбрал" - репортаж из Московской школы национальной культуры N 1650; "Оюун бэлиг" - у микрофона участники: 2-го республиканского радиоконкурса юных исполнителей.
12.00-13.00 "Воскресный полдень".

Поэт Цэдэб Жамбаловай 65 жэлэй ой

Зохёолшон Михаил ВИШНЯКОВ

НҮХЭР ТУХАЙДА ҮГЭ

ахамад үеын зохиолшодой ажалтай сасуулжа зэргэшүүлхэ зуураа, гуримшаһан зүргөөр бүшшэнгүй, аман зохиолой үндэһөөр өөрын хоолойгоор бэшэхые оролдодог хүн байгаа. Тиймэһээ ялас гэмэ бодолын үндэһэн үгэнүүдээр гүрэгдэдэг - иимэ онсо гврһатай поэт хэн. Тийн иимэ мурнууд соонь сэхэ хэлэгдээгүй аад, гүн үдхатай ойлгомжонууд дараатай, газар дорохи уһанай урасхал мэтэ хаяа гээд таагдахаар байдаг бэлэй. Ушар иимэһээ Цэдэб Жамбаловай зохиолнуудые оршуулхань хэмгүй орёо

бэрхэшээлтэй байһан юм. Олон шүлэгүүдын хүгжэмэй талаар арадай ёһо заншалтай, аман үгын баялигтай - эдэ бүгдэнтэй гагнагдажа бэшэгдэһэн аад, эдэниен оршуулхадаа уржажа байһан мододые газарһаань һугалһантай адли болодог хэн. Наһа бараһан хойнонь энэ ном бүридхэхэдөө, нилээд гайтай хэрэг үйлэтэй ушарааб. "Бам", "Хүнэй мур", "Эх" гэнэн баладануудые яжа оршуулалтайб гэжэ түбэгшөөгөө, айгаалби. Үшөө дээрэһэнь яагаад тааруулжа бүридхэхэб гэнэн асуудал баһа гараа хэн лэ. Орёошог зохиолнуудтай хүн ябаһан лэ

гэхэ байһаб.

НЮТАГНИ

Агамни - Агамни, Анхарха баярни, золто наһамни, Хүйһэн холбоо нютагни, Хүлөө шоройдоһон газарни!
Агамни - Сэдхэлни, Анханай түүхэ, шэхэнэй һиихэ, Мүнгэн хутага, хонин төөлэй, Мүндэлһэн хурьган, мүнөөнэй түүхэ!

Агамни - Баярни, Ажаллаха хаһамни, амидарха наһамни, Уянгата дуумни, ундалха уһамни, Ая гангата таламни, амилха агаарни!

Агамни - Нэшхэлни, Агта хүлэгни, угта обогни, Анда нүхэдни, мэндэ амарни, Алдуу эндүүмни, шүлэг дуумни, Алдар нэрэмни, алтан гүрэмни!

Агамни - Аба Оромни, Амгалан байдал, агуу жаргални, "Аврорын" суурьян, арадуудай харилсаан, Алха, хадуурай мүнхэ хани барисаан.

БЭЛИГТЭЙ поэт, дуушан ябахаяа түрэхэн Цэдэб Жамбалов мэндэ ябаһаа, мүнөө жаран табатай болохо хэн. Ходо гэрэмэ шүлэгүүдын уршаад гү, али редакцинуудай тамхинай утаанай хүхэ манатай таһалганууд соо юм гү, юрэдөөл, һанадаггүйб шүлэгшэн Цэдэбтэй танилсаһанаа. Зохиолнуудаа бэшэхынгээ хажуугаар, поэт газетнүүдэй редакцинуудта ото хүдэлжэ ябаа. "Забайкальский рабочий" газетын Агын округтохи корреспондентээр, округтой газетнүүдтэ ажаллаа.

Жэл бүри нютагаа онохош - сэдхэлэшени татажа һаладаггүй гайсал газар энэ дэлхэй дээрэ бии ха юм - түрэхэн нютагшени. Түүхын эрдэмэй кандидат Жигжитжаб Доржиевич Доржиев профессор Г. Цыбиковэй ажал ябууланууд, илангаяа Түбэд орон худар аяншалһан тухай шэнжэлэлгэ дүүргэнтэй хойноо ага тосхондо эрдэмтын нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлгын музей хоһон газарта байгуулһаар үни болоо, мүнөөншье тэндэ ажаллаһаар. Округтой газетын редакторай орлогшоор хүдэлжэ байһан залуу нүхэр Цэдэб Жамбаловтай һайн харилсаатай, нүхэсэдэг хоёр байһан гэжэ харадаг хэм. Нэгэтэ Ага тосхондо буугтаа ябабаб. Эдэ хоёр юу хээ борсоглоод (мүнөөхи гүүтэһэн ундаггүйгөөр юу бүтэгшэ хэм даа): "Бидэ шамайе хүндэлхэмнай, ябая! - гэбэ. Гурбуулан һуужа шашадад гээд, музейдэнь орожо хараад, тараа бэлэйбди. Түүхын, соёлой ехэ түб-гуламта болонхой гэжэ эндэ орохо бүри харададаг.

Нэгэтэ бэшэг ербэ: "Шэнэ жэлээр, Долгор Жугдууровна!

Уужам Агадаа
Умай сооһоо мултарһан,
Улаан-Үдэдөө
Урган дээшэ дэгжэһэн,
Хун шубуудай
Гүн сэдхэл багсаһан,
Эднэ залуугай
Эршэ нэшхэл багтаһан
Долгор абгай!
Доро дохин амаршалагша
Доржиев-гуай,
Доронь гараа моторлогшо
Сэдэб гэдэг.

Шэнэ жэлэй
Сэржэм гэдэгын хаанаб?
Шэтын саанахи
Музейдэ байхадань яанаб?
Гээд хүхин татаһан үгэнүүд
нэмэгдэжэ бэшээтэй. 1973 он,
Акабрийн 27, Ага".
Зунай эхиндэ үнгэтэ
сэсэгүүдээр бүрхөөгдэһэн талада
жэргэмэл шубуудай

жэмбүүрдэжэ байһан мэтэ хүгжэмлэг үгэнүүд, мүн хүюун зугаатайшые, бууралнуудһаа дамжажа ерэхэн сэсэн мэргэншые, шог ётотойшые мурнуудые энэ поэдэй шүлэгүүд

хүндөө аа гүб гэжэ түбэгшөөдэг байгаа гэжэ зохиолшо мүнөө мэдэрнэ.

Зохёолшон Михаил Вишняков Цэдэб Жамбаловай зохиолнуудые суглуулжа,

ҮШӨӨЛ олон шүлэглэмэл ялас гэмэ зохиолнуудые бэшэхэл һааб даа мэндэ ябаһаа. Тээд лаһаб, хүндэ

"АГАМНИ - АБА ОРОМНИ..."

соо уншажа болоно. Ажабайдал һайтай, муутайл... Атагадш гэдэггүй, гайтайл...

ЦЭДЭБ ЖАМБАЛОВАЙ номууд буряад, ород хэлэнүүдээр Шэтэдэ, Улаан-Үдэдэ, Эрхүүдэ байд гээд лэ хэблэгдэдэг хэн. Мүн Хабаровск, Москвадшые гараһан байха. Гүнзэгы бодолтой, даруу зантай, үсөөн үгэтэй энэ поэт зохиохы ажалынгаа талаар Шэтэ, Эрхүүгэй ород зохиолшодой дунда ехэ хүндэтэй болоһон хүн гэжэ харадаг хэн. Ага орохо харгыдаа Шэтэ хотодо буугтаа, автобус хүлээхэ зуураа, номой магазинда ороходош, Ц. Жамбаловай номууд выставкэдэ табяатай байдаг хэн. Юрэдөөл, Шэтэ хотынгоо зохиолшодой эмхидэ һуурияа лабаар эзэлһэн хүн гэжэ үнинэй ажаглагдаһан юм.

Шүлэг бэшээд, тэрэнээ ород хэлэндэ оршуулхые гү, али дуун болгохын тулада хүгжэмшэндэ хандахые яарадаггүй - иимэ аргаар бэлиг талаангаа салгидуулжа, олоной дунда суутай болохые оролдодоггүй, түбшэн түни абари зантай хүн гэжэ харадаг бэлэй.

Һайн, зонтой ниисэтэй зантай, хүүгэдтэл адли хитүүбэр үсөөн үгэтэй Цэдэб энэ-тэрэ семинарнууд, суглаанууд дээгүүр үгэ хэлэхгүй, хэрбээ тоосолдооной унжагайраа һаань, дуугараал хадаа бодомжотой һанамжануудые тобишолол болгон хэлэдэг хэн гээд Шэтын зохиолшон Борис Макаров һая бэшэһэн байна. Шэтын зохиолшод Цэдэб Жамбаловые үгылдэг, шанадаг, дурасхаалынь хэнһээшые үлүүгээр сахидаг зон байнал ха. Цэдэбэй шүлэгүүд, зохиолнуудые оршуулхаяа түрүүшээр гайхадаг, айдаг хэм. Нэрэтэ зохиолшод С. Смоляков, Н. Савостин, В. Кочетов, И. Фаликов, Г. Граубин, М. Асламов гэдэгүүдэй оршуулгаар Цэдэбэй зохиолнуудтай танилсаа хэм. Иимэ томо зохиолшодой һүүлээр шүлэгүүдэйн аялга-хүбшэргые

оролто-тобишолол бэшээд, "На перехват солнца" - ("Нара буяадаан") гэжэ номынь Зүүн Сибириин номой хэблэдэ 1985 ондо хэблүүлһэн байгаа. Авторай наһа бараһан хойно нүхэртөө мүнхэ дурасхаал болгон номынь гаргаабди гэдэг байна. Шэтын зохиолшод. Тийхэдээ энэнь поэдэй ажалай дүн болгодоо гэнэ. Үнэхөөрөө олон шүлэгүүдын, баладануудын энээн соонь оруулагдаһан байна. "Сибирская лира" гэжэ поэтический номуудан дунда энэнь орохо юм ха. Сибириин олон ондоо яһатанай өөрын өөрсэ хоолойтой, уянгатай, онсо бэлигтэй поэдүүдэй номуудые шэрлэжэ, "Сибирская лира" сэрлэдэ гаргажа, уншагшадта зориулдаг байна.

1978 оной зун Агын үйлсэдэ Цэдэб Жамбаловтай уулзаад, нэгэн-хоёр үгэ андалдаад саашаа ябахаяа задхадам: "Үгы, яана гэшэбта, редакция орохогүй юм гүт, уулзажа дуугаралсахагүй юм гүбди", - гэбэ. Редакторай орлогшоор хүдэлжэ байгаа. Танилгандынь орободи. Урда жэлын гараһан "Залиршагүй Наран, нутаршагүй Хүн!" гэжэ номоо харуулба.

"Ахир заахан энэхэн номоо Алыган дээрэтнай дүнгэнэб. Автор Ц. Жамбалов. 1978 он, Ага", - гэжэ бэшээд, бэлэглэ хэн. Хабтаһанай-гоёлтыншые, алишые талаараа энэ номынь бираггүйхэнөөр барлагдаа гэжэ шамарланги байгаа хэн. "Цэдэб Жамбалов - Буряадай поэдүүдэй залуу үетэнэй бэлигтэй нэгэниинь юм", - гээд оролто соонь юмнэлшыеб бэлэглээтэй. Арбаад номой автор болонхой, зохиохы ажалынгаа охин дунда ябаһан, буряад, ород уншагшадтай дунда нэрээ нэрлүүлһэн элитэ поэт ябаал гэжэ зон мэдэжэл байһан һааб даа. "Намайгаа залуушуулай дундаһаа гаргаадүй ибанад гэшэ гү даа", - гэжэ энгүүтэйхэнээр, голхорһоншуугаар гүбэд гээ хэн. Тээд яахаб, маанадта нэгэл юумэн - бэе бөөдээ анхаралтайгаар хандаха, бэе бөөе гамнаха гэшэмнай дуталдадаг лэ бэшэ гү?

үбшэндэ дайрагдажа, саһаа урид мордоо бэлэй. Богонитог наһатай байһанаа зүрхөөрөө тухайлһан цэври "Наһан намай яаруулна. Саһан һаншагым сайруулна..." гээд лэ, поэт хүнгэн бэшэ ажалаа үргэлжэлүүдэг байгаа. Мүнхэ дурасхаал болгожо, олон шүлэглэмэл зохиолнуудые орхиһон байна. Эдэниинь дунда хүүгэдтэшые зориулаһан дэбтэрнүүд бии. Шүлэгүүдэй түрүүшын суглуулбари "Широкая дорога" гэжэ Шэтэ хотодо хэблэгдэһэн байгаа. Тэрэнһээ хойшонхи жэлүүдтэ "Наран толгой", "Талын дунда", "Шага хөөрлэдөөн", "Дэлгэр сэдхэл", "Мүрысөөн" дээрэ дурдагдаша һүүлшын ном - эдэ суглуулбаринууд Буряадай номой хэблэдэ барлагдаһан юм.

Дайнай үеын жэлнүүдтэ гүдмэр шүрбэһэ шаңдаһаһаа һайса туршагшадтай нэгэн Ц. Жамбалов байһан һааб даа. Шархиштаргаа гүйдэжэ, үшөө бүхэжөөгүй яһатай багашуулай даагдашагүй колхозой ажалда ябалсаһанаа дурдаһан мурнуудһэнь ногооной шүүдэрэй дуһалнууд мэтэ уянга дуулдаха юм.

Хүл нүсэгэн
Хүбүүхэн ябаа бэлэйб
Тийхэдэ
Дүлэтэ дайнай дүрсөгүй
үедэ...
Эхэ ороной дайнай эрэлхэг
жэлнүүд...
Эсэгэнэрнай, аханарнай
эндэ бэшэ, тэндэ
Эды тэдытэй, эсбэгэр заахан
эжэлнүүд
Эдирхэг бэлэйбди эрэ хүнэй
тоодо.
Хашан зээрдын халта
холоһон нюрганда
Хашаг шэнгээр аһалдаад
үнгэрһэн жэлнүүд.
Бороогой ороходо "болоо"
гэжэ баярлаад,
"Бодхуул" болодог
болгоомжогүй жэлнүүд.
Бираггүйхэн аашадаа
оригадирта хараалгаад,

Билтаран мэлмэрһэн
нюдэнэй дуһалнууд.
Налгайгаар найдажа
омогорхоһон эжын
Хулгайгаар аршаһан байрай
дуһалнууд.
Шэрэһэн бухалнууд һүри
болоо,
Шэрэнгийн жэмэстэл олон
болоо.

Амтатай гэшэнь ажал
хээшэнь,
Абьяастай гэшэнь
абтайгаарай магтаһань.
Томо болохоёо хүлээжэ
ядаһан балшар наһанай жэлнүүд
хэдышые бэрхэшээлтэй һаа,
хүнэй, илангаяа шүлэгшэд-
дуушадтай байдалда үнжэһэн
сагынь бэшэ гү, нэгэ наһандаа
энээн худараа эрьежэ дурдаха
дуран нэгэнтэ бэшэ ердэг хаяа.
Саашадаашые утын харгы
барагдаха хэн бы.

"Буруугай бэлшээрн
алхуужам,
Буруу, зүбышые
амасуужам"

гээл поэт бэшэһэн байна. Тийн бүхы юумэнэй - ажабайдалай, эрдэм бэлигтэйшые хургуули гараад, зохиохы ажалайнгаа охин дунда бүхы юумые согсолхо, тобишоло ханадаа ябатараа, мордоһонинь, гэмшэлтэй. Түрэл арадайнгаа һанал бодолые, шэнжэ түхэлые зохиолнууд соогоо гаргажа шадаһан поэт гэжэ Цэдэб Жамбаловые харадагбди гэжэ номойн оролто соо Михаил Вишняков бэлэһэн байна.

Д. ЖУГДУРОВА.

"Ульгэр"
театрта

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ДАХИНАА
УРИНАБДИ

Искусствын павильон хүүхэдэйн "Ульгэр" театрта ээлжээтэ уулзалгатай хаяхан үнгэртгэбэ. Үнгэртхэн жэлэй декабрь нарааа эхилээд, энэ павильон нара бүри таһалгаряагүй үүдээ сэлжэ, уран найханай хүдэлмэрилэгшэд бэлиг шадабарияа олоной анхарада дурадхадаг найхан заншалтай юм. Эдэ уулзалгануудта сэхээтэн, элдэб үеын зон суглардаг.

Мүнөө уран зурааша, мэдээжэ киноактёрой зээ хүбүүн В. Инкижиновэй хүдэлмэринүүдэй хубийн выставкэ театрай фойе соо дэлгээгдэнхэй. Байгалай гоё найхание харуулан зурагууд хүн зоной сэдхэл баясуула.

Павильоний ээлжээтэ үдэшэ олон харагшадай һонирхол татаһан байна. Эхиндэнхэ пэрдүүд Д. Царев, Д. Абидуев шүлэгүүдээ уншаба. Байгаали нэмэглэһэн, мүнөө сагай орёо байдал шүүмжэлһэн Д. Царевай

шүлэгүүд яһала һонин байгаа. Д. Абидуевай буряадаар уншагдаһан уянгата шүлэгүүд баһал шагнагшадые баясуулба.

Павильоний хүтэлбэрилэгшэ, композитор А. Санжиева фортепиано дээрэ найруулгануудые наадаба, энэ үдэшэ поэт Б. Юндуновай үгэнүүдтэ зохёһон, залуу композиторай шэнэ дуунуудтайнь түрүүшын танилсалга болобо. Үдэшые ударидагша, республикын габыата артистка С. Бунеевагай найханаар дуулахадань, зүрхэ уярмаар, зохид байба. Саашадаа эдэ дуунуудынь олондо мэдээжэ болохонь лабтай.

Дуушан Д. Бальжинимаев, ВСГАКИ-гай студент эндэ эдэбхитэй хабаадагша Г. Петрунин дуунуудтайгаа танилсуулжа, шагнагшадые баярлуулба. Студентнэр Т. Пастухова, З. Албатаева гэгшэдэй дуулаһан романс болон аринууд сугларгшадые һонирхуулан байна.

Энэ хэмжээ ябуулгын һайн заншал болоһон "харагшадай зал соохи бэлигтэн" гэхэн конкурсын үедэ талаантай залуушуул элэрүүлэгдэдэг юм. Энэ конкурсымаршые, дуратай хүн хабаадаха эрхэтэй. Энэ үдэшэ олон ород, буряад, монгол хэлэн дээрэ дуунууд, мүн Улаан-Үдэдэ һурадаг Тыва Республикын студентнэрэй гимн эдэлээ. ВСГАКИ-гай студентнэр хатаршые харуулба.

Үдэшын түгсэхэдэ мэдээжэ дуушан, поэт С. Жамбалов концертынгээ шэнэ программын "Урагшаа" гэхэн гимнтэй танилсуулба.

Концерт, выставкэһээ гадна эндэ театрай буфет хүдэлнэ, ерэгшэдтэ дискотекэ эмхидхэгдэдэг юм. Павильоний ээлжээтэ үдэшэ "Ульгэртэ" майн 19-дэ үдэшын 18 сагта болохо юм. Энэ үдэшэдөө уринабди, хүлээнбди.

Д. ДОРЖИЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Республикын габыата артистка Светлана Бунеева; урдахи концертдэ хабаадаһан Константин Буинов; айлан Донг Су, дуулана.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

АРАДАЙ ТЭАТРАЙ ОЙ

Бархан уулын хормойдо түбхинэнэн арадай театрай байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн һайндэртэ бэлдэхэл түлэгтөө оробо. Энэ һайндэр байгша оной июниин 7-8-най үдэрнүүдтэ тэмдэглэгдэхээр хараалагданхай.

Буряад Республикын соёлой габыата ажал ябуулагша Б. Б. Чойнжуровой хүтэлбэрилдэг коллектив театрайнгаа һайндэртэ бэлдэжэ эхилээ. Эдэ үдэрнүүдтэ драматург Байн Эрдынеевэй "Хазаар хара һахал" гэхэн зүжэг найруулжа, нютагайнгаа хүн зондохаруулжа захалба. Нютагай артистнууд гэхэдэ, аха дүү Баян-Далай, Баатар, Бата-Далай Надогуровууд, республикын Гүрэнэй шангай лауреат Цыпилма Гармаева, Бальжин Банаева, Дышема Сандакова болон бусад зүжэгэй рольнуудые гоё найханаар гүйсэдхэжэ, сугларгшадай зүгһөө һайшаагдаа.

Б. ДОНДУПОВ.

Хурамхаанай аймаг.

75 ЖЭЛЭЙ ОЙН БАЯРЫЕ УГТУУЛАН

МАРАФОНДО ХАБААДАХЫЕ УРИНА

Энэ жэлэй октябрь нарада Доодо-Ивалгын дунда хургуули 75 жэлэйнгээ оёе тэмдэглэхээр ажал ябуулжа байна. Тус баяр ёһололые үнгэргэхэ хэрэгтэ мүнгэ зөөрийн хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Тиймэһээ доод-ивалгынхид майн 24-дэ нютагайнгаа соёлой байшан соо "Марафон-96" гэжэ хэмжээ ябуулга эмхидхэхэ зорилготой. Тус марафондо хабаадахаар энэ хургуули дүүргэһэн хүндэтэй хүнүүд—ажахын элдэб һалбаринуудта хүдэлжэ байһан мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд, олзын хэрэг эрхилэгшэд болон аймагай, республикын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд уригдана. Түрэл хургуулиингаа түүхые баяжуулан, тухалха аргаяа бэдэрыт, хүндэтэ ивалгынхид!

ҺАЙН СЭГНЭЛТЭДЭ ХҮРТЭБЭ

Мүнөө хургуули һударай нютаг оронойнгоо байдалтай нягта холбоотой боложо байһан үедэ округой багшанар өөһэдынгөө программануудые зохёожо, ажал хүдэлмэридөө үргэнөөр хэрэглэнэ.

Эндэ һая Агын 1-дэхи хургуулиин буряад хэлэнэй багшанар Дулма-Цэрэн Бадмаева, Будаханда Цырендоржиева гэгшэд "Арад түмэнэймнай ёһо заншал" гэхэн өөһэдынгөө зохёһон һуралсалай дэбтэрнүүдые багшанарай зүблөөндэ табиба.

Тэндэ хабаадалсажа, үгэ хэлэһэн, шүүмжэлэл, шэнжэлэлгэ дамжуулан нүхэдын эдэ хүдэлмэринүүдыень үндэрөөр сэгнээд, арад зоной түүхэ, соёл, ёһо гуримуудые зүбөөр, гүнзэгыгөөр харуулан, залуушуулые Эхэ орондоо, түрэл хизаартаа, тоонто нютагтаа дуратай байхаар хүмүүжүүлгэдэ ехэ тухатай бүтээнүүдые бэелүүлһыень һайшаабад.

Тэрэшэлэн суглаанда хабаадаһан багшанар өөһэдынгөө зүгһөө һанамжа дурадхалнуудые оруулаа, эдэ зохёһон хэрэгээ улам саашадань мүлихэ, гүнзэгыруулхыень авторнуудта зүбшэлүүдые үгөө.

Ц. ГОНГОРОВ.

Шатар

ХАРАМТАЙ БАЙНА ДАА

"Буряад үнэн" һониной сентябриин 16-най дугаарта шатараар Буряад Республикын түрүүшын спортын мастер Юрий Николаевич Шапошников тухай "Мэдэхэ һаа, дуулгыт" гэхэн материал толилогдоо бэлэй. Удангүй Буряад Республикын 6 дахин чемпион болоһон, республикымнай түрүүшын спортын мастерта кандидат Анатолий Николаевич Сумкин Волгоградтай можоһоо бэшгэ эльгээгээ һэн. "Дүрбэн парти наадаһанбди" гэхэн гарнагтай бэшгын ноябриин 21-нэй дугаарта

толилогдоо юм.

Һая һананайнь нүхэр Ирина Павловна Славинскаяһаа бэшгэ ерэжэ, 1993 оной феврилиин 3-да, Юрий Николаевич Шапошников зүрхэнэй үбшэнһөө һаһа бараа гэжэ мэдэбэбди.

"Жэл бүхэндэ февраль һарын эхээр Самара хотодо Ю. Н. Шапошниковай дурасхаалда зориулагдаһан мемориал үнгэргэгдэдэг юм. Тэрэ мурьсөөн түргэн шатараар үнгэргэгдэдэг гээшэ... Бидэ хоёр 1947 ондо Украинада мурьсөөнэй үедэ танилсаа һэмди. Шатар хадаа

мини нүхэрэй ёһотойл хоёрдохи "дуран" байһан юм. Шатарта хэды ехэ дуратай аад, бүхы сагаа тэрээндээ сүм зориулжа шадаагүй байһаниинь харамтай..." — гэжэ Ирина Павловна бэшэнэ.

Бэрхэ шатаршан Ю. Н. Шапошников шатарай теоридо гол анхаралаа хандуулдаг һэн. 50-60-аад онуудай шатарта зориулагдаһан суглуулбаринууд соо тэрэнэй нэрэ заал һаа олохот. Самарада шатар хүгжөөлгэдэ Ю. Н. Шапошников нилээдгүй ехэ хубитаяа

оруулан гэжэ онсолхо хэрэгтэй.

Тэрэ үеын хүнүүдэй хуби заяандал адли Шапошниковайхи баһал хүнгэн бэшэ байһан гээд хэлэе. Бүри хүдэржөөгүй хүбүүхэн фронтдо ошожо, аяар Берлин хүрэнэн намтартай. Олон орден болон медалын уудаар шагнагданхай. Туйлаһан амжалтануудынь тоо томшогүй юм ааб даа.

Самара хотын "Маяк" гэхэн спортын клубай тухаламжаар Ю. Н. Шапошниковай дурасхаалда зориулагдаһан түрүүшын мемориал 1993 оной февраль нарада үнгэргэгдөө.

Ю. Н. Шапошниковай наадаһан партинууд шатарай олон суглуулбари, сэтгүүл болон хари гүрэнэй

хэблэнүүдтэ толилогдоһон гээшэ. Суута шатаршан сицилийн, хуушан энэдхэг хамгаалга, испан парти болон дебюдүүдэй теорёор олон статьянуудые бэшэһэн юм. "Шатарай бюллетеньдэ" шатаршан Олег Ермаковтой хамта материалнуудые бэлдэжэ, ном хэблүүлхэ хүсэлтэй аада, Юрий Николаевич саһаа уридаһаа бараһан байһа.

1948 ондо шатараар Буряад ороной түрүүшын спортын мастер боложо, республикымнай шатарай түүхэдэ мүнхэ нэрээ үлөөһэн Юрий Николаевич Шапошниковай ном харахагүйбди гэжэ һанахада, г а ш у д а л т а й ш ы е, харамтайшые байна даа.

Тимур ЛАМБАЕВ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редактор А. Л. АНГАРХАЕВ.

РЕДАКЦИОННОКОЛЛЕГЕ: РИЦНИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), ЖИГЖИТОВ Б.-М.Ж. (харюусалгата секретарь), ГАРМАЕВ Р.Б. (Буряад Республикын Президентын ба Правительствоын аппарат), СУНДАРОН Д.Д. (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудые даатгаша: ДАШНЕЕВА Г.Х., ДОНДОГОЙ Ц.Ц., ОЧНРОВ С. Д., САМБЯЛОВА Т. В., ПИИГТАЕВ В.И. (хэблэгэй директор).

Манай адрес:

670000, Улаан-Үдэ, Каландаринвиллин үйлэ, 23, "Буряад үнэн" газегын редакци.

Газетэ хэблэлэй 2 хуудан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэһэг 4170. Хэблэлдэ тушаагдаһан саг 17.00.

"Республиканска типографи" гэхэн АО-до газетэ хэблэгдээ. Директорайн телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номергойгоор бүрилхэлдэ абтанхай. Заказ № 7764.

Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшын - 2-68-08, харюусалгата секретаринин - 2-50-52, секретариадай - 2-62-62, таһагууд: интигн-политическэ - 2-55-97 (даатшань), 2-61-35, 2-56-23, социальн-экономическа - 2-64-36 (даатшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон хургуулинуудай - 2-60-21, (даатшань), 2-57-63, олонойн хүдэлмэринин ба мэдээлэлэй - 2-54-93, (даатшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61, компьютернэй түбэй - 2-66-76. Манай корреспондентнүүд: Агинскда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61.

"Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтерин - 2-23-67, вахта - 2-35-95.